Զ. ՏԱՐԻ 1695 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 27 ՆԱՒԱՍԱՐԴ 4382 — Հ. Տ. 6 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1889 — Ն. Տ. 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1889 — ՀԻՃՐ. 22 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1307 ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ԻՐ ԵՒ ԻՆՉ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه ده غلطه ده نورادونکیان خانده آره وك
غزته سی اداره سی

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան [illegible]		160
»	» Վեցամսեայ	»	80
»	» Եռամսեայ	»	40
Գաւառաց	» Տարեկան	»	200
»	» Վեցամսեայ	»	100
Օտար երկիրներէ	տարեկան ֆրանք		56
»	» Վեցամսեայ	»	28

[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 6 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, 1889

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Յառաջիկայ կիւրակի տեղի պիտի ունենան ընդհանուր Ֆրանսա երեսփոխանական ընտրութիւնք որք պիտի որոշեն Հանրապետութեան ճակատագիրն։ Հանրապետութիւնը կա՛մ ժամանակի մը համար եւս պիտի պահուի, և կամ տեղի պիտի տայ Պուլանժէութեան կամ Թագաւորութեան։ Ֆրանսայի պէս երկրի մը մէջ կառավարական ո՛չ մէկ ձեւ դարեր տեւելու յոյս կրնայ ունենալ։ Գրեթէ նոյնչափ դիւրութեամբ որով Անգլիացիք նախարարութիւն կը փոխեն՝ Ֆրանսացիք ալ կառավարական դրութիւն կը փոխեն։ Երբ կառավարութիւն մը զեղծումներ գործէ, կամ հասարակաց ակնկալութիւնները չգոհացնէ, Ֆրանսացիք անհամբերութիւնն այնչափ յառաջ կը տանին որ փոխանակ նախարարութիւնն ու խորհրդարանը փոխելու, կառավարական դրութիւնն իսկ կը փոխեն։ Հարիւր տարիէ ի վեր փորձեալ ճշմարտութիւն մ'է այս։ Եւ պէտք չէ կարծել թէ արդի հանրապետական կառավարութիւնն ալ իւր զեղծումները չունեցաւ։ Եթէ կայսրութեան մարդիկը կաշառաբեկ էին, շնորհուկի (favoritisme) զեղծումներով կը զառածանէին, իրենց անձնական փառքն ու շահերը միայն կը փնտռէին, իրենց կուսակիցները միայն յառաջ կը տանէին, և չարաչար կ'անիրաւէին իրենց հակառակորդաց, այս մեղքերէն անպարտ չեն հանրապետական գործիչներն ալ, որք հրեշտակներ չեն՝ մարդիկ են, և շատ ալ սխալական մարդիկ։ Շնորհիւ խօսելու և գրելու ազատութեանց, հանրապետական մարդոց փոքր զեղծումները կայսրութեան մարդոց մեծ զեղծումներէն աւելի հռչակ հանած և հասարակութիւնը զզուեցուցած են։ Քաղաքական, դատական, դանձային և վարչական բոլոր այն կարող մարդիկ որք երբեմն նշանաւոր կերպիւ կը ծառայէին կայսերական և արքայական կառավարութեանց, 15 տարիէ հետէ պարապ կենալու դատապարտուած են, և իրաւունք ունին ակնկալելու թէ իրենց եւս կարգ պիտի գայ երկրին ծառայելու. զի Հանրապետականք իրենց մարդիկն եւեթ գործածելու աններողամտութիւնն ի գործ կը դնեն՝ ճշդիւ նախորդ կառավարութեանց պէս։ Եկեղեցականներն և կրօնասէրներն ալ որք ցաւ ի սիրտ կը տեսնեն Հանրապետականաց անկրօն մասին յարձակումներն Եկեղեցւոյ, կրօնի և բարոյական դաստիարակութեան դէմ, իրաւունք ունին ակնկալելու թէ Ֆրանսա վերստին պիտի գտնէ կառավարութիւն մը որ յարգէ Եկեղեցին, եկեղեցականութիւնը, կրօնական կրթութիւնն եւ կրօնական հաստատութիւններն։ Եւ վերջապէս բոլոր այն չափաւոր մարդիկ որք առանց այս կամ այն դրութիւնն յարգելու՝ անկեղծապէս յարեալ են ազատական սկզբանց, որք ճշմարիտ ներողամտութեան յաղթանակը կ'ուզեն տեսնել և զզուած են Արմատականաց աններող աղանդապաշտութենէն, իրաւունք ունին ակնկալելու թէ այս ծայրայեղ տարերք խիստ դաս մը պիտի առնուն առաջիկայ ընտրութեանց մէջ, և Ֆրանսա պիտի ստանայ չափաւոր և ազատական կառավարութիւն մը, հանրապետական լինի թէ արքայական, կամ պուլանժէական, որ յարգէ խղճի ազատութիւնը, բոլոր կարող և բարեխոհ մարդիկը գործածէ յօգուտ երկրին, պարկեշտ վարչութիւն մը հաստատէ, և ներքին հանդարտութիւն պարգեւէ Ֆրանսայի, որ շատ պէտք ունի։

Կարելի չէ՞ միթէ որ այս ամեն ակնկալութիւնք իրագործուին վաղ կամ անագան։ Միթէ ամեն իրաւունք Հանրապետականա՞ց կողմն է։ Կարելի չէ՞ միթէ որ այն Հանրապետութիւն որ 1885 ին խիստ դաս մը առաւ, այս անգամ վճռական և վերջնական դաս մը առնու, և չորս տարի առաջ ի հիմանց ցնցուելէն ետքն, այս անգամ ի հիմանց խախտի, և փլի։ Երբ խօսքը Ֆրանսայի վրայ է, բաց ենք ուրիշ անգամ, մարգարէութիւններէ պէտք է զգուշանալ։ Հանրապետական արդի դրութեան կանգուն մնալը նո՛յնչափ հաւանական է որչափ ջախջախիլն և ուրիշ դրութեան մը առջեւ տեղի տալը։ Ֆրանսայի ժողովրդեան առջեւ շատ չի զօրեր այն փաստ թէ 1889 ի Արուեստահանդէսն Երրորդ Հանրապետութեան փառքն է։ Այս Արուեստահանդէս ո՛չ մէկ կառավարութեան փառքն է, Ֆրանսայի՛ փառքն է։ Լուի Ֆիլիփ թագաւորին օրով ալ Ֆրանսացիք խաղաղապէս յառաջ կ'երթային ու կը զարգանային, և այն ժամանակի ազգաց մէջ ամենէն հարուստն և բարգաւաճն էին. բայց այս ամեն գեղեցիկ բաներ չարգիլեցին օրլէանեան դրութեան տապալումը։ Նափոլէոն Գ.ի երկարատեւ իշխանութեան օրով ալ Ֆրանսա հսկայաքայլ յառաջդիմած էր գիտութեանց և արուեստից ճամբուն մէջ, և իրաւցնէ առաջին ազգն եղած էր Եւրոպայի մէջ, այնչափ հարստանալով որ քիչ ժամանակէն կարողացաւ հինգ միլիառ տուգանք վճարել իւր յաղթական թշնամւոյն։ Բայց Ֆրանսացիք երբ տապալեցին կայսերական դրութիւնը, չյիշեցին թէ իրենց քսանամեայ զարգացումն այդ կայսերական դրութեան ներքեւ տեղի ունեցած էր։

Հանրապետականք, զգալով թէ այս անգամ միացեալ թշնամիք աւելի յաջող յարձակում մը կրնան ընել, իրենց բոլոր զօրութեամբ դէմ կը դնեն, և կառավարութիւնն ալ կարելի եղածին չափ ճնշում ի գործ կը դնէ գաւառապետաց և գաւառային ամեն կարգի պաշտօնատարաց վրայ, որպէս զի ընտրութիւնք Հանրապետութեան համար նպաստաւոր կերպիւ կատարուին։ Թէ՛ Հանրապետականաց և թէ իրենց հակառակորդաց համար ո՛չ միայն սկզբունքի այլ և հացի խնդիր մ'է այս ընտրական պայքար. որովհետեւ ցորչափ Հանրապետականք իշխանութեան վրայ են, Կայսերականք, Արքայականք և Պուլանժէականք չեն կրնար պիւտճէէն ապրիլ, կառավարական ամսաթոշակով սնանիլ։ Այս պայմաններու մէջ մնեալ ընտրական պայքարը շատ մը ծայրայեղութիւններ, կռիւներ և անկարգութիւններ ալ յառաջ կը բերէ, որք պիտի տեւեն մինչեւ որ գերագոյն դատաւորը, ժողովուրդն, իւր վերջնական վճիռն արտասանէ առաջիկայ կիւրակի։ (*)

ՌՈՒՍԻԱ

Անգլիացի հրապարակագիր Պ. Թէոտոր Չայլտ Հարբըր հանդէսին մէջ «Մոսքուայի» վրայ յօդուած մը հրատարակելով, Լօրիս Մելիքովի վրայ հետեւեալ երկու անհաւատալի պատմութիւնները կ'ընէ, զորս «նշանաւոր պաշտօնեայ» մը հաղորդեր է իրեն, և որք արտատպուած են նաեւ Լ. Հէբէլտի մէջ.

Խօսակցութեան նիւթն էր Զօր. Լօրիս Մելիքով, ատենի «Երրորդ Բաժնին» (գաղտնի ոստիկանութեան) հռչակաւոր պետն։ Ալեքսանդր Բ. կայսր անսահման իշխանութիւն տըւած էր առ Լօրիս Մելիքով ընկերվարական տարերաց դէմ գործելու համար, և տեսակ մը «Փոխ-կայսր» կարգած էր զնա, որպէս Մելիքով կոմսն եւս կ'ըսէր շատ անգամ։ Մելիքով գտաւ որ Ընկերվարականաց պետերէն մին սովոր էր յաճախակի այցել վիպասան կոմս Թոլսթոյի ամարանոցը։ Մելիքով ինքն եւս օր մը նոյն բնակարանը կ'երթայ։ Այցելուն անունը լսած Թոլսթոյ կը ճանչէ զնա, և կ'ըսէ. — «Դուք Լօրիս Մելիքո՞վն էք, Երրորդ Բաժնին պետը։ Պաշտօնապէ՞ս թէ իբրեւ անհատ մը կուգաք տեսնել զիս։ Եթէ պաշտօնապէս կուգաք, ահա իմ սենեակ բանալիները. բացէք ամեն բան, խուզարկեցէք ինչ որ կ'ուզէք. ազատ էք»։ — «Պաշտօնապէս չեմ գար», կը պատասխանէ Մելիքով։ — «Շատ լաւ», կ'ըսէ Թոլսթոյ, և երկու մուժիկներ (սպասաւորներ) կանչելով կը հրամայէ անոնց. «Այս մարդը տունէս դուրս նետեցէք»։ — Մուժիկները բառ առ բառ կը հնազանդին Թոլսթոյի հրամանին, և Լօրիս Մելիքով բան չըսեր. զի այն երեւելի գրագէտն և հրապարակագիրը՝ Թոլսթոյ՝ յայտնապէս ժողովրդեան բացառիկ սիրած մ'է։

* * *

Աւասիկ միւս պատմութիւնն ալ որ դարձեալ Լօրիս-Մելիքովի պաշտօնական կեանքին կը վերաբերի։

Իբր տասն երկու տարի յառաջ կայսրը կանչեց զՄելիքով, և ծանոյց թէ ժանտախտ կոտորածներ կ'ընէ Տէրութեան երկու գիւղերուն մէջ, և հրամայեց որ պէտք եղածն ընէ աղէտին առաջքն առնլու համար, և առ այս լիազօր իշխանութիւն տուաւ։ Լօրիս Մելիքով ամենէն առաջ գնաց տեսաւ ելմտական նախարարն, և ծանոյց թէ կայսեր հրամաններն ի գործ դնելու համար շատ մը դրամ պէտք պիտի ունենայ, և հետեւապէս, չորս միլիոն րուպլի վարկ մը խնդրեց։ Ելեւմտից նախարարը շատ դժկամակեցաւ, բայց կարելի չէր կայսեր բացարձակ հրամանին հակառակիլ։ Լօրիս Մելիքով գնաց պաշարեց [illegible] երկու վարակեալ գիւղերն, և իրաց վիճակը լաւ մը քննելէն ետքը, շրջակայ քաղաքներուն հեռագրեց որ 25 հատ ջրհաններ ղրկեն իրեն։ Այս ջրհանները քարիւղով լեցուց, և հրամայեց ջրհանկրաց որ գիւղերուն մէկէն երկու գիւղերը, տնակներն ողողեն քարիւղով, ապա կրակ տան, և թող չտան որ մարդ ազատի։ Հրամանը ճշդիւ գործադրեցաւ. տնակներն և անոնց քանի մը հարիւր բնակիչներն, արք, կանայք, տղայք և [illegible], այրեցան բոլորովին և մոխիր դարձան, և այն երկու գիւղեր անհետացան Ռուսիոյ քարտէսէն և Տէրութեան տումարներէն։ Այս անօրէնութիւն անշուշտ շատ արմատական և խիստ էր, բայց բոլորովին վերջ տուաւ ժանտախտին։ Լօրիս Մելիքով յայնժամ ծանոյց կայսեր թէ իւր հրամանը գործադրուած են, և ապա ելմտական նախարարին այցելով, ըսաւ թէ իրեն յատկացեալ չորս միլիոն րուպլի վարկէն միայն 200 րուպլի ծախսած է... քարիւղ գնելու, և հետեւապէս Ն. Վսեմութիւնը կարող է ետ առնուլ մնացեալ 49 միլիոն 999,800 րուպլը։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ

Լսելով թէ Նաթալի Թագուհին Եալթայէ մեկներ է Ռումանիոյ ճամբով Պելկրատ վերադառնալու համար, Միլան Թագաւոր ալ Պատէնէ մեկնեցաւ Փէշթեա երթալու համար, ուր մօտէն պիտի հսկէ մայր-թագուհւոյն արարքներուն վրայ։ Մինչեւ իսկ կ'ըսուի թէ թագուհւոյն վերադարձին առթիւ «վերջնագիր» մը պիտի ղրկէ ի Պելկրատ, և եթէ իւր պահանջմանց գոհացում չտրուի, ինք եւս Պելկրատ պիտի վերադառնայ։ Ո՛րչափ հետաքրքրաշարժ կը լինէր եթէ այս առթիւ, թագաւոր և թագուհի ի Պելկրատ միացեալ, հաշտուէին, ի մեծ գոհութիւն խեղճ Ալեքսանդր թագաւորին։ Թէեւ Միլան թագաւոր անպարծ լուծեալ կը համարի իւր ամուսնութիւն, բայց ամենայն ինչ հաւանական է, երբ խօսքը Սերպիոյ նախորդ թագաւորին վրայ է։

—Դանիոյ թագուհւոյն ծննդեան 72րդ տարեդարձին առթիւ, Զարն 75,000 ֆր.ի արժէքով ապարօշ մը նուիրեց իւր ծերունազարդ զոքանչին։ — Քոփէնհակի ընկերվարական լրագիրք Ռուսիոյ կայսեր և Անգլիոյ գահաժառանգ Կալլէսի իշխանին վրայ խօսելով, «Մեր փեսայները» կ'անուանեն զանոնք, քանի որ երկուքն ալ Դանիոյ թագաւորին մէկ մէկ աղջկան հետ ամուսնացած են։

—Կը հաստատուի թէ Պելժիոյ Լէոփոլտ թագաւորն ուղեւորութիւն մը պիտի ընէ իւր նոր երկրին, ի Քոնկօ, և իւր յԱփրիկէ գտնուած միջոցին խնամակալի պաշտօնը պիտի վարէ ի Պրուքսէլ իւր եղբայր՝ Ֆլանտրի կոմսը։

—Անգլիական Սուլթան զրահաւորն ազատելու համար Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնն 50,000 անգլ. ոսկւոյ սակարկած էր իտալեան ընկերութեան մը հետ, որ ընկղմեալ նաւեր կը հանէ։ Ընկերութիւնը 10,000 ոսկւոյ ծախիւք ի կատար հանեց այս գործ, զոր իրենց ծովային բոլոր հմտութեամբք հանդերձ Անգլիացիք անկարելի համարած էին, և իւր այս ճարտարութեան ի վարձատրութիւն իտալեան ընկերութիւնը 40,000 ոսկի շահ բրաւ։

—Խտիվին երկու որդիքն որք Վիեննա վերադարձան, Թերեզա կայսրուհւոյն համբաւաւոր կրթարանին մէջ իրենց ուսումները կը շարունակեն։

—Զարեւիչին ի Փարիզ ուղեւորութիւնը դեռ վերջապէս որոշուած չէ եղեր։

—Ֆերտինանտ իշխան Ռուսճուգ գնաց։

—Լէոփոլտ թագաւորը սեպտ. 15ին անձամբ պիտի բանայ ի Պրուքսէլ գումարելի հակագերեվարական դեսպանաժողովը, որուն գերեվարական խնդրոյ վրայ յիշատակագիր մը պիտի մատուցանէ Պելժիոյ պատուիրակ Պ. տը Լամպէրմոն, անդամ նախարարութեան։

—Շոայի դեսպանութիւնն Ումպերթօ թագաւորին մատոյց իւր հրաժեշտի ողջոյնն ի Մոնձա, ուր թագաւորն յանձնեց իւր նուէրները զորս սահմանած է Մենելիք թագաւորին։ Դեսպանութիւնը Ճենովայէ նաւ կը նստի։

—Ի Պերլին պիտի հաստատուի «Պիզմարքեան Թանգարան» մը, ուր պիտի յանձնուին և պահուին Երկաթեայ նախարարապետին վերաբերեալ նիւթեր, որք պիտի մշտնջենաւորեն իւր ընտանեկան և հանրային կենաց յիշատակը։

—Ջեռնակորայի ելմտական նախարարն ի Վիեննա կ'աշխատի փոխառութիւն մը կնքել ի նպաստ իւր երկրին դժբախտ սովելոց։ Եթէ հոն չյաջողի, Փարիզ և Լոնտոն պիտի երթայ։

—Ֆրանսական կառավարութիւնը կ'առաջարկէ որ Սերպ կառավարութիւնը 10 միլիոն ֆր. վճարէ ի գոհացում ֆրանսական ընկերութեան որ շինած է սերպիական երկաթուղիները։ Սերպ կառավարութիւնը կուտայ միայն ինն միլիոն տինար։ Մէկ տինարը քիչ մը պակաս է ֆրանքէն։

—Ֆրանսայի պատերազմական նախարար Պ. տը Ֆրէսինէ Էփինալ և Պելֆոռ գնաց, քննելու համար թէ ո՛ր աստիճան յառաջ տարուած է շինութիւնն ռազմական երկաթուղւոյ մը, որ յատկացեալ է սահմանագլխոյ սոյն երկու կարեւոր բերդերուն պաշար հասցնելու։ Պիտի քննէ նաեւ գերմանական սահմանագլխոյ պաշտպանութեան գործն ամբողջացնելու համար անցեալ տարիէն ի վեր Ֆրանսայի զինուորական ճարտարագէտներուն շինած ամրութիւնները։ Նախարարին կ'ընկերանան մի քանի զօրավարք։

ԱՆԳԼԻԱ

Ներքին խնդիրք պահ մը երկրորդական տեղ կը բռնեն անգլիական մամլոյն մէջ, շնորհիւ խորհրդարանական արձակուրդին, և գլխաւոր լրագիրք կը զբաղին արեւելեան խնդիրներով։ Ոչ նուազ կը զբաղին նաեւ «Գիտութեանց Յառաջման Բրիտանեան Ընկերակցութեան» խորհրդակցութեամբք, որ անցեալ չաբաթ սկսաւ իւր տարեկան ժողովն ի Նիւքասլ ի վերայ Թայնի։ Ֆրանսական լրագիրք անգլիական լրագրաց հակառակ կը գրեն արեւելեան նիւթոյ վրայ. բայց Թայմզի մէջ կը տպուի անգլիացի նշանաւոր անձի մը անստորագիր նամակն, որով ցոյց կուտայ թէ Անգլիացիք աւելի բարեկամ են Ֆրանսայի քան Գերմանիոյ, որ տնտեսական ասպարէզին վրայ խիստ և անիրաւ մրցում մը կ'ընէ Անգլիոյ դէմ։ Նամակագիրը կը ջատագովէ Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ սերտ համաձայնութիւն մը, որուն ֆրանսական թերթեր ալ ոյժ կուտայ։

* * *

Անգլիական լրագիրք կը ծանուցանեն մեծ բախտ մը որ վիճակեր է անգլիացի գաճագործ արհեստաւորի մը։ Այս մարդ Նորթէմփթընշիր գաւառին Քէթըրին քաղաքին մէջ շինութեան մը կ'աշխատէր իբրեւ հասարակ բանուոր, երբ իւր ամեն օր կարդացած թերթին մէջ լուր մը կը տեսնէ՝ ծանուցանող թէ ի Սիտնէյ (Աւստրալիա) կրօնի պաշտօնեայ մը մեռած է մէկ միլիոն 400.000 անգլ. ոսկի թողլով [illegible] Փիրս անուն մարդու մը։ Արհեստաւորը կ'աղաղակէ թէ ինք է այն մարդ, և հանգուցեալն իւր մէկ ազգականն է, որոյ վրայ շատ ժամանակէ ի վեր լուր չունէր։ Լոնտոն կուգայ և հոն կը հաստատէ թէ ժառանգութիւնն իրեն կը վերաբերի։ Հանգուցելոյն փաստաբանք ահագին հարստութիւնն այս բախտաւոր արհեստաւորին տրամադրութեան ներքեւ դրին անմիջապէս։ Փիրս պարկեշտ մարդ մ'է, և բնաւ չի գործածեր ոգելից ըմպելիք. իւր կին քիչ ժամանակ յառաջ

(*) Այս յօդուած գրուած էր արդէն երբ ստացանք Փարիզի հեռագիրը՝ ծանուցանող թէ կառավարութիւնը կը գուշակէ թէ առաջիկայ Երեսփոխանութեան մէջ եւս մեծամասնութիւնն հանրապետական պիտի լինի, «բայց մեծամասնութիւնն 80 ի պիտի իջնէ»։ Ըսել է թէ կառավարութիւնն այժմէն կը գուշակէ մասնակի բայց նշանակալից պարտութիւն մը. զի լուծեալ Երեսփոխանութեան մէջ 570 անդամոց իբր 200 ը միապետական և պուլանժէական էին և 370 ը՝ հանրապետական, որով հանրապետական մեծամասնութիւն էր իբր 170։ Այս մեծամասնութեան կէս առ կէս կորիլն ո՞չ ապաքէն նոր և խիստ հարուած մ'է Հանրապետութեան, և երբ կառավարութիւնն այս չափն հիմակուընէ կը գուշակէ, տեղի չկա՞յ ենթադրելու թէ աւելի մեծ կորուստներ պիտի կրեն Հանրապետականք։

—)(45)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԼՈՒԻ ՆՈՒԱՌ

ԱՆԻԾԵԱԼ ՊԱՆԴՈԿԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԱՀԱՑՈՒ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

Ֆէրնանտ, արտեւանունքը ծանրացած, բառ մը ըսած չէր մինչեւ այն ատեն. բայց երբ, Ֆավէլի տուած ազդու դեղերուն ներգործութեամբ, կացութեան գիտակցութիւնն ունեցաւ, իր մեծ աչուըները վերցուց խնամակալին վրայ և հարցուց.

—Արմա՛ն։

—Իմ անուշիկ Ֆէրնանտս, ըսաւ Ֆավէլ, զքեզ ազատե՛ց. քիչ մը ետքը պիտի գայ։

Այդ միջոցին եկան իմացնել տօքթորին թէ ոստիկանք և ոստիկանապետը կուգային։

—Լա՛ւ, պատասխանեց։ Թող Արման կալանաւորներն յանձնէ ոստիկանութեան, խնդրելով ոստիկանապետէն որ թող չտայ իրարու հետ խօսիլ։ Յետոյ Արման թող հոս գայ։

Երբ երիտասարդն եկաւ, Ֆավէլ ըսաւ նմա.

—Դուք հոս կեցէք։ Ես երթամ յանցաւորներն յանձնեմ։

Եւ սրահ գնաց։

Հոն ոստիկանապետը կը պատրաստէր արդէն իր օրագիրը. տօքթորը լրացուց արդէն տրուած տեղեկութիւնները, ներկայք իրենց վկայութիւնն ըրին։ Ոստիկանապետն հակիրճ կերպով հարցաքննեց ամբաստանեալներն և հրամայեց անոնց ձերբակալութիւնը. պատ պատ տարին զայնս։

Ֆավէլ տուաւ իր վերջին հրամաններն և Ֆէրնանտի քով գնաց. տօքթորն հաստատեց թէ թոյնին ազդեցութեան առաջքն առնուած էր բոլորովին։

Ֆավէլ, Արմանի օգնութեամբ, շարունակեց արթուն խնամքներ տալ մանկամարդ աղջկան, որ քաջասիրտ և հրապուրիչ մնաց. արշալոյսին, բոլորովին լաւ էր և քնացաւ։

Տօքթոր յայնժամ նորա մօտ դրաւ իր տանը հիւանդապահներէն մին որուն վրայ վստահ էր եւ Արմանը տարաւ իր սենեակը։

—Սիրելիս, ըսաւ, կ'ըմբռնէ՞ք անշուշտ թէ ո՛ւսկից կուգայ այս հարուածը։ Ծայրագոյն ճարտարութեամբ տրուած է։

—Կոմսուհին է որ այս ոճիրը յղացած է, ըսաւ Արման։

—Յուսանք որ դատական իշխանութիւնը պիտի կրնայ գտնել կոմսուհւոյն մեքենայութեանց ապացոյցն, ըսաւ տօքթորն։ Ես պիտի երթամ այցելութիւն տամ նախարարին։

—Բէ՛հ, ըսաւ Արման։ Նախարարը... դատական իշխանութիւնը... Ես ինքնին պիտի կատարեմ իմ քննութիւնս եւ երեւան պիտի հանեմ ճշմարտութիւնը։

Ֆավէլ կը ճանչնար անաչառ դատաւորներ և կը յուսար որ պիտի յաղթանակէր, հակառակ այն ազդու միջոցներուն զորս կոմսուհին ի գործ պիտի դնէր ինքզինքը պաշտպանելու համար։

—Թողէք որ նախ ես գործեմ, սիրելիդ իմ Արման, ըսաւ։ Վերջէն կը տեսնենք թէ պէ՞տք կայ օգտակարապէս գործածելու ձեր հետախուզական բնազդումները։

Եւ յարեց.

—Ժամանակ մը հանդարտ պիտի մնանք։ Հաւանական չէ որ կոմսուհին և Եալիշ ջանան հարուածել զմեզ, մինչեւ որ այս գայթակղութեան լուրը չանցնի։

ԺԵ

ԺԷՏԷՈՆԻ ԽՈՐԱՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ժէտէոնը տանելու պաշտօն ունեցող ոստիկանները երեք էին թուով. ձեռնակապեր անցուցած էին կեղծ հիւսարին, որ իրենց յանձնուած էր իբր մեծ յանդգնութեան եւ խորամանկութեան տէր մարդ մը։ Ձեռները կապուած մարդ մը չկրնար շատ հեռուն վազել. թեւերուն տատանումն անհրաժեշտ է վազողին՝ պահելու համար իր հաւասարակշռութիւնը, եւ եթէ մէկը երկար ատեն մարմնամարզ ըրած չէ պահելու համար այդ հաւասարակշռութիւնն առանց թեւերուն օգնութեան, ամենադոյզն խոչընդոտին գետին կ'իյնայ։

Ժէտէոն գնչու, մաքսանենգ, գող էր, մատաղ հասակին մէջ լարախաղացներու խմբի մը մասն կը կազմէր, բոլոր խաղերը գիտէր. դիւրաթեք, ճապուկ էր. այծեման արագութեամբ եւ շնորհով կը ցատքէր. կը խնդար ձեռնակապերուն եւ ոստիկաններուն վրայ։ Իրեն համար խնդիրը չէր գիտնալ թէ կրնա՞ր, այլ թէ պէ՞տք էր փախչիլ. երկարօրէն մտածելէ յետոյ, որոշեց փախչիլ։

Անգամ մը իր որոշումը տալէ յետոյ, զարմանալի դիւրութեամբ ի գործ դրաւ զայն։ Երկու ոստիկաններուն մէջտեղը կեցած, երրորդն ետին ըլլալով, երկու ոստիկաններուն զօրաւոր ձեռքով բռնուած, Ժէտէոն ուրիշ բան չըրաւ բայց եթէ թեւերը պրկելով սաստիկ ցնցում մը տալ իր պահապաններուն եւ յանկարծական ոստմամբ մը ինքզինքն ազատելով ետեւ նետուիլ. կռնակովը զարնուեցաւ ետեւէն եկող ոստիկանին եւ անոր վրայ ինկաւ. բայց հրաշալի արագութեամբ ոտք ելաւ եւ գլխովը զօրաւոր հարուած մը տուաւ ոստիկաններէն մէկուն փորին. ոտքի վրայ մնացող միակ ոստիկանին ալ աքացի հարուած մը տուաւ ստորին որովայնին։ Այսպէս ահա երեք մարդ գետին փռուած, երկուքը թմրած մնացած, երրորդը ահռելի ցաւերու մէջ տագնապելով։

Ժէտէոն ոստիկաններէն միոյն սուրն առաւ եւ կոթովը երեքին ալ գործը լմնցուց, ինչպէս կովերուն կ'ընեն սպանդանոցի մը մէջ. երկուքը վեր առաւ, վանդակորմի մը վրայէն թափուր գետնի մը մէջ նետեց. բոլորովին հանուեցուց երրորդ ոստիկանը, առաւ նորա համազգեստն եւ զէնքը, զայն ալ վանդակորմին վրայէն անդին նետեց եւ իբր ոստիկան հագուեցաւ։ Այս ամէնը կատարուած էր հինգ վեց վայրկեանի մէջ։

Լէօնին ազատելու համար ամէն բան աչքն առած, Ժէտէոն պահուըտեցաւ Շէզի փողոցին անկիւնն, որուն առջեւէն պիտի անցնէր իր տարփուհին՝ ուղեկցութեամբ երկու ոստիկաններու. ամբաստանելոց միջեւ ո և է հաղորդակցութիւն արգիլելու համար, ինչպէս ըսինք, ոստիկանապետն հրամայեց ժամանակի և հեռաւորութեան միջոց թողուլ երկու կալանաւորներուն միջեւ։ Հետեւաբար Լէօնի Ժէտէոնին մեկնումէն քսան վայրկեան յետոյ մեկնած էր տօքթորին տունէն. ոստիկանապետը դատած էր թէ ժամանակ պիտի ունենար այս կերպիւ վերստին հարցաքննել Ժէտէոնն և բանտարկել զայն՝ իր մեղսակցուհւոյն գալուստէն առաջ։ Ինք շուտով հասնելու համար գրասենեակը, տօքթորին կառքը նստած էր, որ քանի մը վայրկեանէն ծառուղւոյն պահականոցը տարած էր զինքը։ Ժէտէոն այս կերպիւ երկու ոստիկանաց հետ միայն գործ պիտի ունենար։

Երբ իմացաւ անոնց գալն, արձակ համարձակ երեւցաւ Շէզի փողոցին ծայրն ինչպէս ոստիկան մը որ իր պտոյտը կը կատարէ. միւս երկուքը խաբուեցան։

—Ա՛հ, ըսաւ մին՝ ճանչնալ կարծելով իր մէկ ընկերը, Ֆորսթէրն է։

—Է՛հ, Ֆորսթէր, ըսաւ երկրորդ ոստիկանը, տեսա՞ր մեր ընկերներն որ քառորդ մը առաջ մարդ մը կը տանէին ասկից։

—Ո՛չ, ըսաւ Ժէտէոն փնգտալով եւ ազատ ձեռքովը ծածկելով դէմքը, ինչպէս կ'ընեն սովորաբար փռնգտացողները։

—Ո՞րկէ ձեռք ձգեցիր այդ հարբուխը, հարցուց ոստիկաններէն մին կանգ առնլով։

Լէօնի, աւելի նրբամիտ, Լէօնի՝ սիրող կանանց նուրբ բնազդումէն վարեալ, Լէօնի ճանչցած էր իր սիրահարը, եւ ամեն պատահականութեան պատրաստ գտնուեցաւ։ Զինքը կապած չէին։ Կնոջ մը համար աւելորդ էր այդ։ Կանանց սեռին համար յարգանք պէտք է, եւ Ֆրանսացի ոստիկանը բարեկիրթ է։

Լէօնի, Պասքի աղջիկ, Լէօնի, հաստատակամ, մտացի, կազմ ու պատրաստ էր։ Երբ տեսաւ Ժէտէոնը, որ միշտ հազալով, յանկարծ վարէն վեր սուրի հարուածով մը ճեղքեց ոստիկանին որովայնն, որ առանց աղաղակ մը արձակելու գետին ինկաւ շանթահար, եւ երկրորդ ոստիկանն որ իր սուրին կոթը կը բռնէր, Լէօնի յուսահատական կորովով մը երկու թեւերը փաթթեց անոր եւ արգիլեց պաշտպանել ինքզինքը։ Ժէտէոն կռնակէն զարկաւ զայն իր սուրովը։ Ապա, երկու մարդասպաններն ի փախուստ ածապարեցին եւ Բարիզ դարձան։

Կոմսուհին անմիջապէս անօրինութիւններ ձեռք առաւ զայնս փախցնելու համար։

(Շարունակելի)

ինքնասպան եղած էր՝ Թշուառութեան չկրնալով դիմանալ։ Եթէ եկեղեցականը քիչ մը յառաջ մեռնէր, տիկին Փիրս դեռ կ'ապրէր։

* * *

Իր ամուսինը Թունաւորելուն համար ի մահ դատապարտեալ տիկին Մէյպրիք, որոյ պատիժը ցկեանս բանտարկութեան փոխուած է, դրուեցաւ այն բանտին մէջ ուր ձեռագործ աշխատութեամբ պիտի անցունէ իր կենաց մնացեալ մասը։ Իր մանչ և աղջիկ զաւակներն որդեգրեց Լոնտոնաբնակ հարուստ ընտանիք մը, հաւանութեամբ հանգուցեալ Պ. Մէյպրիքի եղբօրը և Տիկին Մէյպրիքի մօր, որ դեռ Լոնտոն կը գտնուի, ջանալով կառավարական մարդիկն համոզել իր աղջկան կատարեալ անմեղութեան։ Այս տղայք այլ ևս իրենց հօրենական կամ մօրենական անունը չպիտի կրեն, այլ իրենց որդեգրողին մականունը պիտի ստանձնեն, զերծ մնալու համար Մէյպրիք անուան արատէն։

Յ'ՕՏԵՍԱ

Օտեսայէ կը գրուի սեպտ. 12 Թուով. «Օտեսայի Համալսարանն յաճախող Հրեայ ուսանողաց Թիւն աւելի ևս պիտի զեղչուի կառավարական տնօրինութեամբ։ Այժմեան ուսանողաց մէկ հինգերորդն Հրեայք են։ Կրօնի մասին սապէս կը բաժնուին Օտեսայի Համալսարանին 520 ուսանողք. Օրթոտոքս 323. Լուսաւորչական Հայ 21. Հռոմէադաւան 56. Լուտերական 9. Հրեայ 103. Մահմետական 3։ Հրէից բաժինը չափազանց չի կրնար համարուիլ, քանի որ Օտեսա քաղաքին 305 000 բնակչաց 105,000 Հրեայք են։ Քաղաքային խորհրդոյ 72 անդամոց 24ն Հրեայք են։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պէլկրատ, 13 սեպտ.—Միլան Թագաւորին ռուս դեսպան Պ. Փերսիանիի հետ տեսակցութիւնը շատ հոգ կը պատճառէ ստ։ Կը կարծուի թէ Նաթալի Թագուհւոյն Պելկրատ մտնելը շատ չփոթութեանց դուռ պիտի բանայ։

ՊԱՐՍԻՑ ՎԵՀ. ՇԱՀՆ Ի ԹԻՖԼԻՍ

Երէկ երեկոյեան Թիֆլիս հասաւ պարսից Շահը։ Գալստեան դրանը նրան դիմաւորեցին քաղաքացիական և զինուորական վարչութեան ներկայացուցիչները, ազնուականութեան պարագլուխները և քաղաքի ներկայացուցիչները։ Պարսից Շահը այստեղ պիտի է մնայ երկու օր ևս։ Այսօր օգոստոսի 26-ին Շահը այցելելու է Կովկասեան ցուցահանդէսի շինութիւնը։

—Արտասահմանից Թիֆլիս դառնալով օգոստոսի 25-ին պարսից Շահը մնաց մեր քաղաքում երեք օր, և այստեղից ուղեւորվեց Երեւան օգոստոսի 27-ին, կէսօրից յետոյ ժամը 4-ին։ Ամսիս 26-ին Շահը մի քանի պաշտօնական անձանց ուղեկցութեամբ գնաց Թիֆլիսի բոտանիկական այգին, որտեղ տեսնելով ծաղկոցները՝ Թուրքաց մայդանով և Միջին փողոցով վերադարձաւ պալատը։ Նոյն օրն երեկոյեան Շահը գնաց պարսից հիւպատոսարանը, որտեղ փառաւոր պատրաստութիւններ էին տեսնուած Իրանի միապետին ընդունելու համար։ Հիւպատոսարանում մոլլաների և դարվիշների մասնակցութեամբ տեղի ունեցաւ պատշաճաւոր կրօնական արարողութիւն։ Նոյն տեղը ներկայացան Շահին պարսիկ վաճառականներ։ Երեկոյեան հիւպատոսարանում ճաշ տրվեց։ Շահը ճաշում է բոլորովին մենակ, առանձին սենեակում։ Պարսից գահակալի հետ ճաշելու շատ քչերն են բաղդ ունենում։ Շահը վերադարձաւ պալատը մօտ ժամը 11ին, ստանալով Թիֆլիսի պարսից հիւպատոսից թանգագին ընծաներ։ (Մշակ)

* * *

Թիֆլիսէն կը գրեն առ Բոլիտիշէ Գորէսփոնտէնց թէ Պարսից Շահն յայտարարեր է որ կ'ուզէ ապացուցանել ամենուն առջեւ թէ յայժմեան իր բոլոր հպատակները կատարելապէս և առանց բացառութեան հաւասար են իրեն համար։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կրօնական Ժողովոյ կողմէ կարգեալ մասնախումբն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի Պատրիարքարան ընդ ատենապետութեամբ Գեր. Խորէն Սրբ. եպիսկոպոսի։ Մասնախումբն զբաղեցաւ Ժողովոյ օրակարգին վրայ գտնուած մանաւոր և այլ խնդրոց կարգադրութեամբ, զորս պիտի տեղեկագրէ Կրօնական Ժողովոյ յառաջիկայ նստին։

Էջմիածնից մեզ գրում են. «Էջմիածնի գրադարանը, ուր պահվում են շատ թանգագին ձեռագրեր, անմխիթարելի վիճակի մէջ է։ Գրադարան-թանգարանը ոչ թէ միայն չէ հարստանում, այլ այնտեղ մնողը պարզ տեսնում է, որ նա մատնված է անհոգութեան և անուշադրութեան։ Եթէ այսպէս շարունակվի, գրադարանը կարող է զրկվել շատ թանգագին գրքերից և ձեռագրերից։»

* * *

Թիֆլիսի հայոց դրամատիկական ակումբի մօտիկ մի քանի մարդիկ ցանկութիւն ունեն այս տարի կազմակերպել Թիֆլիսում հայոց դրամատիկական մշտական խումբ, հայերէն ներկայացումներ տալու համար։ Այդ նպատակով միտք կայ Կ. Պոլսից էլ հրաւիրել դերասաններ և դերասանուհիներ, և եթէ աջողվի, Թիֆլիս կը հրաւիրվեն՝ պ. Ադամեան, Մնակեան, յայտնի կոմիկ Թրեան, օր. Վիրգինէ Գարագաշեան, տիկին Հրաչեայ և օր. Աստղիկ։ Եթէ աջողվի դրանց գալը՝ անկասկած տեղական ոյժերի հետ միասին մի լաւ խումբ կը կազմվի։ (Մշակ)

Ընթերցողաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք մեր այս աւուր Նոր Ջուղայի նամակին վրայ։

ԱԶԴ

Պէշիքթաշի Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյս վագըֆէն Իսկիւտար Իճատիյէ Ջամլըճա Ճատալըճին մահլէլէ գտնուած 97 Թիւ երկու տուներուն 255 օսմ. ոսկի տուող կայ։

Սոյն գինէն աւելի ծախու առնել ուզող անձինք կը հրաւիրուին ի Խորհրդարան Թաղիս, Թուականէս սկսեալ մինչեւ մէկ ամիս ամեն ուրբաթ և կիւրակէ առաւօտ ժամը 3էն մինչեւ 4։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Պէշիքթաշի

Ատենապետ
Մ. Ա. ԽԻՏԱՎԼՐՏԵԱՆ

Ատենադպիր
Վ. ՏԱՏԵԱՆ

517 18—30

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ

Մանասթըրի Քողանէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Ֆիլանի գայմագամ Իլիաս պէյ։

Գոստիվարի Ֆիլան գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Քողանէի գայմագամ Րիւսթէմ պէյ։

* * *

Կարմիր ծովու հրամանատար անուանուեցաւ Պոլսոյ Նաւահանգստին վերատեսչի օգնական գնդապետ Սիւլէյման պէյ։

ԴԵՐ-ԾՈՎԱԿԱԼ ՀՈՍՔԻՆՍ

Ծովային Նախարար Հասան փաշա երէկ երեկոյեան Ասարը Թէվֆիք մարտանաւին մէջ ճոխ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Միջերկրականի անգլիական նաւատորմին հրամանատար դեր-ծովակալ Հոսքինսի և նորա հետեւորդ սպայից։

Դեր-ծովակալն յատուկ շոգեմակոյկով նոյն մարտանաւը գնաց, ուր ծովային զինուորք բարեւի կեցած էին։ Պահ մը հանգիստ առնելէ յետոյ, սեղանն սկսաւ ընդ նախագահութեամբ Ծովային Նախարար Հասան փաշայի։ Սեղանին ներկայ գտնուեցան նաեւ Ծովային Խորհրդոյ նախագահ Հասան փաշա, ծովային սպայակոյտին նախագահ Ֆահիդ փաշա, Վուսա փաշա, Սմբէքէր փաշա, Նաւահանգստի հրամանատար Հասան փաշա և այլք։ Հացկերոյթի միջոցին ծովային զինուորաց նուագածուաց խումբն ընտիր կտորներ նուագեց։

Դեր-ծովակալը ջերմագին շնորհակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանի հիւրասիրութենէն, և Ծովային Նախարարն ևս պատասխանեց պատշաճ բանիւք։ Դեր-ծովակալ Հոսքինս յետոյ գոհունակութիւն յայտնեց Ասարը Թէվֆիքի մէջ տիրած կանոնաւորութեան համար, և միանգամայն շնորհակալութիւն յայտնելով Ծովային Նախարարին ու բարձրաստիճան սպայից կողմէ իրեն եղած սիրալիր ընդունելութեանց, մեկնեցաւ։

* * *

Անգլիական դեսպանատան մէջ այս գիշեր ճոխ հացկերոյթ մը պիտի տրուի ի պատիւ դեր-ծովակալ Հոսքինսի և յետոյ ցայգահանդէս մը տեղի պիտի ունենայ, որուն համար Լէտի Հուայթի կողմէ հրաւիրագրեր ուղղուած են արդէն։

* * *

Դեր-ծովակալ Հոսքինս ուրբաթ օրը ներկայ պիտի գտնուի Սէլամլըքի արարողութեան և յետոյ իւր հրաժեշտի ողջոյնը տալու համար Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը պիտի ունենայ։ Դեր-ծովակալը շաբաթ օր պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս, իւր նաւատորմին միանալու համար։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Աւստրիական դեսպան Պառոն Քալիչէ երէկ Բ. Դուռը գնաց և յաջորդաբար տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ու Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

ԾՈՎԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ճէրիտէի Հավատիս մէջ կը կարդանք.

Վեհ. Սուլթանն հրամայած էր նորագոյն դրութեանց համաձայն սպառազինել և նորոգել Օսմանիյէ, Օրխանիյէ, Ազիզիյէ և Մահմուտիյէ մարտանաւերն։ Արդ, Օսմանիյէ մարտանաւին նորոգութիւնն սկսուած ըլլալով, կաթսայն հանուած է և այժմ թնդանօթները դուրս կը հանուին։

—Արքունի նաւարանին մէջ յատուկ տեղ մը հաստատուած է նոր դրութեամբ կաթսաներու պատրաստութեան համար։ Հէյպէթնիւմա մարտանաւին կաթսայն այդ տեղը շինուելու վրայ է։ Նոյնպէս Նէյտը և ուրիշ չորս թորփիլոններու կաթսաները պատրաստուած են բոլորովին համապատասխան եւրոպական գործարանաց մէջ պատրաստուածներուն։

—Էրթօղրուլ մարտանաւին հրամանատարութեան կողմէ Ծովային Նախարարութեան ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ մարտանաւին նորոգութիւնք աւարտած ըլլալով, մէկ քանի օրէն աւազանէն պիտի ելնէ և դէպ ի Ճափոն պիտի ուղեւորի։

ԽՏԻՎԻՆ ՈՐԴԻՔԸ

Ֆրանսական կառավարութիւնը Պատուոյ Լէգէոնի երկրորդ աստիճանը նուիրած է Եգիպտոսի Բարձր. Խտիվին անդրանիկ որդի Ապպաս պէյի, նոյն պատուանշանին երրորդ աստիճանը՝ երկրորդ որդւոյն Մէհմէտ Ալի պէյի, չորրորդ աստիճանը Խտիվին արարողապետ Ապտիւրրահման փաշայի և հինգերորդ աստիճանը՝ Ապպաս ու Մէհմէտ Ալի պէյերու դաստիարակ Ալի Ֆէհմիի ու Իսա փաշաներու և գնդապետ Համտի պէյի։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՍՊԱՅՔ Ի ԲԱՐԻԶ

Սապահ կ'իմանայ թէ կայսերական հրամանաւ, օսմանեան սպայակոյտէն վեց սպաներ պիտի ղրկուին մօտերս ի Բարիզ, ուր պիտի բնակին երեք տարի։ Անդ պիտի կատարելագործեն ֆրանսական լեզուն եւ մասնաւոր դասախօսութեանց պիտի հետեւին՝ որպէս զի կարենան ի հարկին հետեւիլ դեսպանական ասպարիզին կամ իբր զինուորական կցորդ երթալ եւրոպական զանազան մայրաքաղաքները։

ՀԻՒՍՆԻ ՓԱՇԱ

Ռուսական մամուլը սիրալիր ընդունելութիւն ըրած է Բեդրբուրկի օսմանեան նոր դեսպան Հիւսնի փաշայի։ Մոսքովսքիէ Վէտոմոսթի նոր դեսպանին նուիրած է կենսագրական ծանօթութիւն մը յորում կ'ըսէ. «Հիւսնի փաշայի ասպարէզը բաժնուած է զինուորական ու դիւանագիտական միջեւ։ Յիսուն երկու տարեկան է։ Ֆրանսագերման պատերազմին ատեն, Թուրքիոյ գործակատարն էր ի Բարիզ և պաշարման բովանդակ տեւողութեան ատեն ապրած է անդ։ Տասն և հինգ տարի առաջ, Բաշիտ փաշային ընկերացաւ ի Խրիմ՝ անդ ողջունելու համար Աղեքսանդր Բ. կայսրն, և այս առթիւ Ա. կարգի Ս. Ստանիսլաս ստացաւ։ Զ'Թուրքիան ներկայացուց Սուէզի ջրանցքին միջազգային յանձնախմբին մէջ, և նստաշրջանէն վերջը շնորհակալութիւն ընդունեց յանձնախմբին նախագահէն։ Քիչ առաջ օսմանեան դեսպան էր ի Չէթինէ։»

ՕՍՄ. ԹՂԹԱՏԱՐԱՏՈՒՆ

Թղթատարական եւ Հեռագրական վարչութիւնը շրջաբերական մ'ուղղելով ծանոյց թղթատարատանց տնօրէններուն թէ, յետ այսօրիկ Բ. Դրան որոշմամբ թղթատարատանց յանձնուած նամակներու համար Մէճիտիյէի փոքր դրամներն, երկուքնոց, քառասուննոց և այլն, իրենց բուն իսկ արժէքով պիտի ընդունուին մինչեւ հինգ ղրուշի համար և անկէ վեր եղած գումարներու համար ըստ առաջնոյն Մէճիտիյէն 19 ղրուշի հաշուով։

ՄԱՔՐԻԳԻՒՂԻ ՏԱՐԱԶԱԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

Բամպակեայ և բրդեայ ամէն տեսակ կերպասուց պատրաստութեան համար ի Գազլը Չէշմէ (Եէտի Գուլէի և Մաքրիգիւղի միջեւ) կառուցուելիք գործարանին շինութիւնը փութոյ պնդութեամբ յառաջ կը տարուի և շէնքին տանեաց շինութեան պիտի ձեռնարկուի ընդհուպ։ Առ այս կ'սպասուի յԱնգլիա ապսպրուած երկաթեղինաց գալստեան։ Աշխատութիւնք յառաջ կը տարուին ընդ տնօրինութեամբ ճարտարապետ Պ. Եշուրթճեանի և ձեռնհաս անձինք կը յայտարարեն թէ այս գործարան Մանչէսդրի լաւագոյն գործարանաց կրնայ հաւասարիլ։

ՏԱՆԿ

Տանկը կը շարունակէ ճարակել Բերայի մէջ։ Միմիայն Բերայի յոյն տիկնանց արհեստանոցին հիւանդանոցին մէջ, ամէն օր երեսուն վարպետք կ'երթան իրենք զիրենք դարմանել տալ։

Կ'ըսուի թէ Զ. շրջանակի թաղապետութեան ձեռք առնելիք նախազգուշական միջոցներէն մին պիտի ըլլայ արգիլել թուզի, սեխի և ասոնց նման պտուղներու վաճառումը։

ԳԱՄԱՐԱՆԻ ՄԱՔՐԱՆՈՑԸ

Առողջապահական յանձնախումբն որ Գամարան գնացած էր Հնդկաստանէն եկող ուխտաւորաց քննութեան համար, իւր պաշտօնն աւարտած ըլլալով մայրաքաղաք վերադարձած է։ Յանձնախմբին քարտուղարը միայն, Թահիր պէյ, մնացած է ի մաքրանոցն։

ՐԻԶԱ ՓԱՇԱ

Պրուսայի նահանգին կուսակալ Րիզա փաշա երէկ իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ Մախսուսէի Բէլէօ շոգենաւով։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԴՊՐԱՏՈՒՆ

Երկրագործական դպրատան մէկ մասնաճիւղն հիմնուած է ի Տրապիզոն եւ սկսած է գործել։

Էտիրնէ Գափուի շրջակայ Խատիճէ Սուլթան Թաղի բնակիչներու խնդրանաց վրայ, կայս. կառավարութիւնն արտօնած է որ ամեն երկուշաբթի օր պզտիկ տօնավաճառ մը բացուի անդ։

—Թիֆլիսի օսմանեան հիւպատոս Հասիպ էֆէնտի երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց Պաթումէն։

—Կալացի իտալական ընդհանուր հիւպատոս Քոբթէ ասպետ երէկ իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

—Կայս. Թոփխանէ շոգենաւն երէկ Կրետէէն մայրաքաղաքս եկաւ։

—Կիրակի գիշեր երկու անծանօթներ նաւակով Գուլէլի եկած կը շրջէին տուն մը կողոպտելու համար։ Տեղւոյն գիշերապահը տեսնելով ոստիկանութեան իմաց տուաւ և ոստիկանի մը աջակցութեամբ ձերբակալեց այդ երկու անծանօթներն, որք Ահմէտ և Մէհմէտ Ալի անուն երկու չարագործներ էին։

—Էվգաֆի նախարարութիւնն շուրպէ պատրաստել տալով երէկ Եէնի Ճամիի հրապարակին վրայ բաշխեց աղքատաց։

—Պելճիական շոգենաւ մը երէկ մայրաքաղաքս բերաւ վառօդ պատրաստելու յատուկ մեքենայ մը, ի հաշիւ Թնդանօթարանի վարչութեան։

—Սամսոնի պելճիական հիւպատոս կարգուած է հելլենացի Պ. Աշիլ Պիրրինի։ Բ. Դուռը վաւերացուցած է նորա պաշտօնը։

—Տասն երկու չարագործներ երէկ հեռաւոր վայրեր աքսորուեցան ոստիկանութեան ձեռամբ։

—Սկիւպի իտալական փոխ-հիւպատոսութեան պաշտօնը ջնջուած է,

—Բաղէշի նորընտիր կուսակալ Րէուֆ փաշա օգոստոս 22 ին Կարին ժամաներ է։

—Մայրաքաղաքս հասած մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պոլսոյ ամերիկեան նախկին դեսպան Պ. Սամուէլ Քոքս մեռած է ի Նիւ Եորք։

—Բերայի ոստիկանութեան բանտին պահապաններէն Սէֆեր աղա Պետական Խորհրդոյ նախնական ատենին առջեւ դատուելով դատապարտուեցաւ իւր մէկ ամսաթոշակը տուժելու, որովհետեւ Սէֆեր աղա, Ահմէտ անուն բանտարկեալն իւր՝ անձնական ծառայութեան գործածած և առանց արտօնութեան դուրս հանած էր. Թէեւ Ահմէտ փախած չէր, սակայն պահապանին այս ընթացք օրինազանցութիւն նկատուած է։

—Բերայի ոստիկանութիւնը Րիզա անուն մարդ մը ձերբակալած էր իբրեւ հեղինակ Ատլիյէի քարտուղարներէն Խալիտ Էֆէնտիի սպանութեան։ Րիզայի ոճրագործութիւնն հաստատուած է, որովհետեւ իւր հագուստներու վրայ արեան բիծեր տեսնուած են ինչպէս նաեւ ուրիշ նշաններ։

—Ի Բ. Հիսար Թաղապետութեան Ա. շրջանակի քարտուղարներէն Շէֆիք պէյի տան սպասուհին Նիկեար անուն տասնութամեայ աղջիկ մը, այդ տունէն կարասիներ և դրամ գողնալով փախած է։ Ոստիկանութիւնը կը փնտռէ այդ աղջիկը։

—Իտարէի Մախսուսէի մէջ կազմեալ յանձնաժողովն որոշած է երկու նոր շոգենաւեր գնել Ոսկեզիւրի համար և յաւելուլ կատարուած երթեւեկութեան թիւը։

—Քասթամունիի Պոյապատ գաւառակէն կը գրեն առ Սապահ թէ գաղիական ախտը սարսափելի կերպիւ կը ճարակի անդ, այնպէս որ կարելի չէ հազարէն մէկ մարդ մը գտնել որ այդ ախտով վարակուած չը լինի։ Թէեւ կուսակալութեան հրամանաւ այդ ախտին յատուկ հիւանդանոց մը հաստատուած է, սակայն, չգիտցուիր ինչ պատճառաւ, տեղացիք բնաւ դարմանի կարեւորութիւն չեն տար և շատ մը ընտանիքներ ամբողջովին վարակուած են այդ զարհուրելի ախտով։ Կ'ըսուի թէ տեղւոյն գայմագամն և բժիշկն այդ առթիւ ընդարձակ ծրագիր մը պիտի մատուցանեն ձեռնհաս իշխանութեան։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ՀԱՎԱՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Հռոմ, 17 սեպտ.

Պ. Գրիսբի որոշեց լուծել Երեսփոխանաց Ժողովը։ Կը յուսայ թէ նոր Երեսփոխանաց Ժողովը պիտի քուէարկէ այն վարկերը զորս արդի ժողովը թուի թէ պիտի զլանայ իրեն։ Հաւանական է որ ընտրութիւնք տեղի ունենան հոկտեմբերին։

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Լոնտոն, 16 սեպտ.

Կը հաւաստեն աստ թէ զօրավար Պուլանժէ, ֆրանսական կառավարութեան կողմէ իր նկատմամբ ձեռք առնուած տնօրինութեանց հանդէպ, Ֆրանսա չ'պիտի երթայ ընտրութիւններէն առաջ։

Բարիզ, 17 սեպտ.

Պաշտօնական շրջանակաց մէջ կը գուշակուի թէ մեծամասնութիւնը դարձեալ հանրապետական պիտի ըլլայ նոր Երեսփոխանաց ժողովոյն մէջ. բայց այդ մեծամասնութիւնը 80 ձայնի պիտի իջնայ։

(Ծ. Խմբ. Կը յիշուի թէ հանրապետական մեծամասնութիւնն ատոր կրկինն էր նախորդ Երեսփոխանաց ժողովոյ մէջ։)

Մատրիտ, 18 սեպտ.

Ճիպրալդարէն առնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սպանիական նաւ մը կողոպտուեր է Մարոքցիներէն, Ալհուսէմայի մօտ։ Այդ շոգենաւին դրօշակը պատռտուեր է։ Այս միջադէպ բուռն տպաւորութիւն յառաջ կը բերէ աստ, և Սպանիա ազդեցիկ պահանջում մը պիտի ընէ Մարոքի կառավարութենէն։

Լա Հէ, 18 սեպտ.

Հոլլանտայի Թագաւորն հրամայեց Խորհրդարանին բացումն, որ գումարեցաւ երէկ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 6 սեպտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս	Լոնտրայի վրայ	(Պանքայի)	109	1/2
3 »	»	» (վճռելին)	109	1/8
3 »	Բարիզի	» (պանքայի)	23	5 1/2
3 »	»	» (վճռելին)	23	12 1/2

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Բ. Սէրի		17	22
Գորսայի գոցուելէն վերջը	»	17	22
Բերայի մէջ	»	—	—
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	17	23
Կէս օրին	»	17	27

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	44	20
Այս առաւօտ	44	20
Կէս օր	44	30

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՅ

Փոխառութիւն	A. Սէրի	29	10
»	B. »	17	5
»	C. »	17	23

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սոսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ.	Լր.	4	14
Քրէտի Ժէնէրալ	Օսմ.	»	8	21
Պանք տը Գոնս	»	»	7	6
Սոս. Շանժ է Վալէօր	»	»	4	30
Թրամուէյ	»	»	462 1/2	
Ռումէլի երկաթուղի		Ֆր.	64	
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»		—	—
Բաժնեթուղթ Լավրիոնի			109	

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄԻ

Օսմանեան ոսկի	Ղրշ.	100	
20 Ֆրանքնոց	»	87	34
Անգլիական ոսկի	»	110	32
Իմփէրիալ	»	90	10
Քրիմից	»	51	10
Ռուսի Թղթադրամ	»	8	77
» արծաթ	»	77	25
Մէճ. արծաթ. (տարբ)	»	108	4
Վ. էզնից	»	103	30
Չինգնոց	»	103	30
Մէթալիք	»	100	30
Թաաֆիյէ	»	8	10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 17 Սեպտեմբեր ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտէ	97	1/16
Օսմ. » Սէրի Դ. բացուեցաւ	16	1/8
» » » գոցուեցաւ	16	3/16
» » » Ա.	29	1/4
» » » Բ.	16	7/8
» » » Գ.	15	7/8
Օթօման 1871	94	1/2
Փոխառութիւն 1877	101	3/4
Պանք Օթօման	11	
Ռուսական փոխառ. 1873	101	1/2
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիյէ)	91	3/4
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	104	1/4
Տայրա Սանիէ	83	5/8
Ռումանիայ փոխառ. Րօչիլտ	103	3/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25	43 1/2

Վիեննա, 17 Սեպտեմբեր, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119	85
Օսմանեան երկաթուղի	34	90
» Րէժիի բաժնեթուղթք	116	

Բարիզ, 17 Սեպտեմբեր ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	104	40
» » 3 %	85	45
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ. բացուեցաւ	16	30
» » » գոցուեցաւ	16	22 1/2
» » » Բ.	16	25
» » » Գ.	16	25
Օսմանեան երկաթուղի	64	
» Րէժիի բաժնեթուղթք	510	
Պանք Օթօման	530	
Գրէտի Լիոնէ	691	25
» Ֆօնսիէ	1275	
Գոնթուառ տ'էսգոնթ	97	50
Սուէզի ջրանցք	2280	
Իտալական Ռանթ	91	60
Սպանիական (արտաքին)	74	1/8
Եգիպտական միացեալ	463	75
Բրիօրիթէ Թիւրք	455	
Հելլենական 5 %	470	
Չէք Լոնտրայի վրայ	25	25

ՔՈԼԵՐԱՆ Ի ՄԻՋԱԳԵՏՍ

ՊԱՂՏԱՏ, 14 օգոստ.

Քոլերան իւր կոտորածը կը շարունակէ, քաղաքիս մէջ և շրջակայքը, օրական մինչեւ երկու հարիւր յիսուն մարդ տանելով ի գերեզման։ Ըստ սովորութեան քաղաքիս՝ բնակիչք ամառը բացօթեայ կը ննջեն տանեաց վրայ, և գիշերային լռութեան մէջ լսուող աղաղակներէն ընդոստ կը զարթնուն գրեթէ ամեն գիշեր դրացիք երբ նոյն թաղին մէջ մաղձայոյզէ զարնուող մը կայ։ Քաղաքիս մէջ գտնուող բժիշկներն ի հարկին իրենց տան մէջ փնտռելն ի զուր է, այլ պէտք է հարցընել թէ գիշերն իրենց տնէն հանուելով ո՞ւր տարուած են, և հոն դիմելով իմանալ թէ յետոյ ո՞ր հիւանդի քով գացած են և այնպէս բժշկի հետոյ վրայ ընթանալով գտնել զայն։ Անվրէպ նշան է նաեւ իմանալու համար թէ ո՛ր տունն քոլերա պատահած է դիտել ծխոյ ամպն որ կը բարձրանայ տունէն. ըստ որում քառանթինայի պաշտօնեայք մեռեալի զգեստները կ'այրեն նոյն իսկ իւր տան մէջ։

Բժիշկները քննելով գտած են թէ երեք տեսակ է այժմու տիրող մաղձայոյզն Ա. [illegible] Բ. [illegible] և Գ. [illegible] որոց իւրաքանչիւրն իրենց հաշուոյն կը գործեն. Ա. տեսակէն բռնուողներն անմիջապէս կ'սկսին փորհարիլ և փսխել և մէկ քանի ժամէն կը մեռնին, Բ. տեսակէն բռնուողներ դարձեալ փորհարութիւն և փսխել կ'ունենան բայց 12 ժամէն մինչեւ 48 ժամ կ'ապրին և ապա կը մեռնին. այս երկու տեսակաց մէջ աչքերը կը փոսանան, ականջները կը կապուտին և տակաւ կը սեւանան և փորը դէպ ի ներս կը քաշուի. Գ. տեսակէն բռնուողներ կա՛մ միայն կը փսխեն և կամ միայն կը փորհարին, փորերնին քիչ մը կ'ուռի և երեք չորս օրէն կ'աղեկնան։

Քոլերան եկաւ այս տեղ Պասրայէն որ քաղաքիս հարաւային կողմն է, և իբրեւ հասարակ ուղեւոր մը մտաւ քաղաքիս հարաւային դռնէն, թաղ առ թաղ սկսաւ յառաջանալ մինչեւ քաղաքիս կեդրոնը. Թաղեր կան ուր տակաւին ոտք չէ կոխած քոլերան։

Զինուորական կեդրոնական հիւանդանոցին մէջ քոլերայէ բռնուող զինուորաց և սպայից համար յատուկ յարկ մը կազմուած է, ուր այս ախտի սկսելէ ի վեր ամեն օր քառասուն չափ զօրականք կը դարմանուին. Զինուորական և քաղաքական պաշտօնարանք և կառավարական ամեն դատարանք ըստ սովորութեան բաց են, բաց ի ծխախոտի Րէժիէն որ Պոլսէն հրաման խնդրեց և բոլոր պաշտօնէից մէկ ամսականը կանխիկ վճարելով պաշտօնարանը գոցեց անպայման ժամանակաւ. Պասրայի Վսեմ. կուսակալը Վսեմ. Հիտայէթ փաշա՝ այն ինչ լսած էր քոլերան, հրաման տուաւ փակուելուն կառավարութեան բոլոր պաշտօնարանք մինչեւ անցնիլ այս պատուհասս, և կը լսենք թէ իւր այս [illegible] համար դիտողութիւն [illegible] է կեդրոնէն, զի հասարակաց պաշտօնարանք պէտք չէ փակուին որ և է պատճառաւ։ Ամառայի մութէսարըֆը (ճիշդ Պաղտատի և Պասրայի մէջ տեղ Տիգրիսի վրայ) Թէեւ այսպիսի տնօրինութիւն մը չէ ըրած, բայց ամենախիստ հսկողութիւն կ'ընէ քաղաքի շուրջը և շոգենաւէն կ'առնու թղթատարական ծրարներն երկար նիզակի մը ծայրով, որպէսզի հպում տեղի չունենայ, և արդէն Պաղտատէն Պասրա երթեւեկող շոգենաւք այդ ծրարներէ ի զատ ոչինչ տարած ու բերած ունին, զի Պասրայի կուսակալը վճռապէս յայտարարած է թէ Պաղտատէն եկող ոչ մէկ ուղեւորի չի պիտի թողու Պասրայի կուսակալութեան սահմանն ելլել. Նոյնը յայտարարած է Պաղտատի կուսակալն, որով շոգենաւք երկու շաբաթէ ի վեր ոչ մէկ ուղեւոր կը գտնեն տանելու կամ բերելու. Վաճառաց փոխադրութիւնն արդէն իսկ դադրած է, զի քաղաքիս Հրեայք որք մեծաւ մասամբ վաճառական են և կը կազմեն առեւտրականաց առաջին կարգը, խումբ խումբ մեկնած են և կը մեկնին քաղաքէս, փակ թողլով իրենց խաներ ու խանութներ. Այս Հրեայք ցրուած են քաղաքիս շուրջ մինչեւ վեց ժամուայ տարածութեան վրայ, որոց մի մասը պարտէզներու մէջ կամ գիւղերը տեղ գտած են, բայց մեծագոյն մասը մերժուելով գիւղերէ, արաբներէն թափառական կը պտտին դաշտերու մէջ, գետի եզերքները կիզիչ արեւու տաքութեան տակ, [illegible] համարձակելով քաղաք վերադառնալ, [illegible] նկատելով իրենց կեղտոտ բնակարաններն և դէչ սնունդը, փորձով գիտեն թէ միշտ համաճարակ հիւանդութիւնք ամենէ աւելի իրենց ազգէն զոհեր կը տանին. Քաղաքիս 4000 տուն Հրեաներէն 1000 ի չափ արդէն մեկնած են, որոց կէսը միայն տեղաւորուած է կա՛մ պարտէզներու, կամ գիւղերու և կամ գետեզերքը [illegible] շինուած տաղաւարներու մէջ. իսկ մնացեալք կը թափառին լերկ և ամայի դաշտաց մէջ հաց և արմաւով միայն ապրելով և դարձեալ զոհեր տալով անգութ պատուհասին։

Քաղաքիս իննսուն տուն Հայերէն երեսուն մէկ տունը արդէն մեկնած են քաղաքէս և հաստատուած իրենց կամ իրենց ազգականաց ու բարեկամաց սեփական ագարակներու և պարտէզներու մէջ. արդէն քաղաքն այն չափ ամայացած է բնակիչք այնչափ անօսրացած որ քաղաքիս մէջ [illegible] ղըն ալ իւրայիններէն ի զատ մարդու չի պատահիր գրեթէ։

Վախճանելոց մէջ պէտք է յիշել Նահանգիս մէքթուպճին Սաալէք էֆ. որ երէկ վախճանեցաւ. Նոյնպէս և իւր օգնականը։ Նոյնպէս Պարսից Անգղ. հիւպատոսը Մրդը Բողէրի [illegible] որ վախճանեցաւ քոլերայէ [illegible] օր յառաջ. Նոյն օր վախճանեցաւ այստեղ լատին գթութեան քոյրերէն մին։

Մեր ազգայիններէն բռնուողներու մէջ պէտք է սրտի ցաւօք յիշենք Պարոն Լրագրի Պաղտատու գործակալն, Պ. Սամուէլ Գ. Թադէոսեան 25 ամեայ առոյգ և բարեբարոյ երիտասարդը, որ յեռանդ բռնուեցաւ և երէկ վախճանեցաւ ի խոր սուգ համակելով հայրը, մայրը, եղբայրներն ու քոյրերը, ազգականքն ու բարեկամքը։

Մաղթենք որ շուտով վերջ գտնէ այս զարհուրելի պատուհաս, զի եթէ տեւէ մինչեւ աշուն, յայնժամ օդերու մեղմութենէն օգուտ քաղելով մեծ կոտորած կարող է ընել բոլոր նահանգիս մէջ եւ տարածուիլ հեռաւոր տեղեր ալ։

Յ. Գ. Երէկ գիշեր քոլերայէ վախճանեցաւ տեղւոյս Նաքիպիւլէշրաֆ Սէյյտեկման էֆ. ի 30 ամեայ ամուսնացեալ մի որդին, Սէյտ Մուսթաֆա էֆէնտի։ Մ. Հ. Ս.

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԱՖԻՈՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ, 24 օգոստ.

Փառաւոր ու շքեղ կերպով տօնեցաւ ամսոյս 19 ին, շաբաթ, Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան ԺԴ. տարեդարձն։ Հանդիսաւոր և հաճոյալից օր մ'եղաւ այն բոլոր քաղաքիս համար, ժողովուրդն լի էր ցնծութեամբ։ Կառավարիչ Ձէմիլ պէյ սիրալիր ընդունելութիւն մը կ'ընէր պաշտօնատարաց և սակականաց։ Երեկոյին կառավարական պաշտօնատունն, յարակից պարտէզն, քաղաքապետական և Թղթատարական պաշտօնատունք, զինուորական հրամանատարի ինչպէս և այլոց բնակարանք գոյնզգոյն կանթեղներով և դրօշակներով պճնուած էին։ Ամեն կողմ հրախաղութիւնք, ամէն կողմ զուարճութիւն, և զուարթութիւն, և զինուորական նուագածուք անընդհատ հնչեցնելով գեղեցիկ կտորներ, աւելի եւս կը գրգռէին ի խանդ և ի խինդ։ Թաղական Խորհուրդն ուզելով Թարգման հանդիսանալ այս առթիւ ազգայնոց զգացած ուրախութեան, կատարեց գեղեցիկ ցոյց մը. երեկոյին, ընկերակցութեամբ նշանաւոր ազգայնոց, գնաց առ Վսեմ. կառավարիչ պէյն ի շնորհաւորութիւն։ Նոյն միջոցին Ազգ. վարժարանէն երգեցիկ աշակերտաց խումբ մը իրենց ուսուցչաց հետ կառավարական պաշտօնատունն հասնելով՝ Վեհ. Սուլթանին անուան ուղղեալ երգեր եմաղթանքներ երգեցին։ Ձէմիլ պէյ իւր հիւրերով շրջապատեալ հաճեցաւ անցնիլ այն սրահն ուր աշակերտք խմբուած են. հոն՝ ի դիմաց քաղաքիս հայ հասարակութեան, դրաւոր ճառ մը կը կարդայ ընկերական վարժարանի Տն. դասատու Ս. Դաւթեան էֆ.։ Եւ յաւարտ ճառին, որոյ պատճէնն մատուցանեցաւ կառավարիչ պէյին, յանուն կառավարութեան առ ներկայս շնորհակալութիւն յայտնեց Ձէմիլ պէյ և ապա առաջնորդեց իւր այցելուներն ի ներքին սրահն ուր քաղցրաւենեօք և օշարակներով պատուասիրեցան։

Հանդէսն ոգեւորութեամբ տեւեց մինչեւ ժամ երեք ու կէս, և ժողովուրդն ցրուեցաւ ուրախ և գոհ, օրհնելով իւր սիրելի Վեհապետն և բարեմաղթութիւններ ընելով Նորա Թանկագին կենաց համար։

—Կառավարիչ պէյն երեք օր առաջ մեկնեցաւ ի Պոլվատն գաւառակ, տասանորդական տրոց աճրդի գործողութեանց հսկելու համար. մի քանի օրէն այս գործողութիւնք կ'աւարտին։ Կը լսենք թէ ինչ ինչ գիւղերու տրոց գանձումը կառավարութեան պիտի մնայ, վասն զի աճրդի ժամանակ չ'է հասած ակնկալեալ գնոյն։

—Անցեալ շաբթու տեղէս անցաւ Գոնեայի Բողոքական [illegible] որ Պոլիս կը փոխադրէր հռչակաւոր աւազակապետ Մէհմէտ Բէհլիվան. յիշեալն որ Գոնեայի նահանգին մէջ Րէժիի դէտ մ'է եղեր, ձերբակալուեր է վերջերս։

—Օդերը որ մինչեւ մօտ ատեններ 35-40 աստիճան տաք էին, այս օրեր բաւական զովացան և տեղ տեղ արգասաբեր անձրեւներ տեղացին։

Արմտիք միշտ աժան են, իսկ աֆիոնն վերջերս 95—100 ղրուշէն անկում մը կրեց մինչեւ 85—90։

—Վեհ. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձին առթիւ ազատութիւն շնորհեցաւ այն բանտարկելոց որք սահմանեալ պատժոյն երեք չորրորդ մասն աւարտած էին։

—Կը լսենք թէ Սպարթայի Տէր Սարգիս քահանայն որ վերջերս հռչակ հանեց իւր ըմբոստութեամբ ընդ դէմ Ազգ. իշխանութեան և իւր ներկայացուցչին Գեր. Սահակ Վարդ. Համալեանի որ ի Սպարթա, վերջերս անյայտ եղեր է և իւր անխորհուրդ կուսակցութեան զղջում արտայայտեր է։ Տէր Սարգիս քահանայի նկատմամբ տարօրինակ բաներ կը պատմուին. յիշենք միայն թէ 800 ղրուշով միայն կը կատարէ եղեր մկրտութիւն մը։

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷ

ՆՈՐ-ՋՈՒՂԱ, 3-15 օգոստ.

Տեղւոյս Հայ հասարակութիւնն, որ Պարսից բարեխնամ կառավարութեան շնորհիւ ընդ միշտ կը վայելեն անդորրաւէտ և խաղաղ կեանք։ անկեղծ և սրտագին գոհունակութեամբ բարեմաղթող են միշտ իւրեանց սիրելի Հըպատակասէր Վեհապետի և Նորա արքայազն որդւոց արեւշատութեան համար. մանաւանդ երբ ի Նորոյ եւս առիթ ունեցան Նորին իշխանական շընորհն իրօք վայելել։ Ասպահանայ կուսակալ Վսեմափայլ Զէլլէսուլթան Արքայորդին բարեհաճելով իւր շնորհաւորութեամբ պատուել զՋուղա և զՀայ հպատակս քանի աւուրբ յառաջ պաշտօնապէս իմաց տուած էր որոց անկ էր, ուստի Թաղապետաց հսկողութեամբ արքունի բոլոր փողոցները մաքրեցան և ջուր սրսկուեցան։ Նորին Վսեմութիւն ի 29 յուլիս Ն. Տ. երկուշաբթի աւուր միջօրէի երրորդ ժամին իւր առաջին նախարարի և բազում իշխանաւորաց հետ ժամանեց ի Ջուղա։ Սուրբ վանուց և եկեղեցեաց զանգակներն ըստ սովորութեան կը հընչէին ուստի կ'անցնէր։ Առաջնորդական փոխանորդ Արժ. Խաչատուր վարդապետ Կարապետեան, Աւագերիցանց, Քահանայից, Թաղապետաց և բազում ժողովրդոց հետ ընդ յառաջեցին Նմա։ Նորին Վսեմութիւն նախ այցելելով Ամենափրկչեան սուրբ վանքը մուտ գործեց սուրբ Եկեղեցին և որպէս մի հաւատացեալ՝ զգածեալ գլխօք (կօշիկներն հանած) բարձրացաւ սուրբ սեղանոյ բեմի վրայ և սուրբ Աւետարանն համբուրեց, ապա բազկատարած և ողորմ գլխօք սկսաւ աղօթել ի վեր. սոյն հոգեկան խոնարհ և անկեղծ ցոյցն շատ զգալի եղաւ ներկայից։ Եւ ապա Թարգմանի միջոցաւ Հայ-Հպատակաց ողջկեցութեան և որպիսութեան լուրն հարցանելով Վեհ. Շահի և իւր հպատակասէր շնորհաց բարեւները հաղորդեց սրտագին և համակրական խօսքերով։ Եկեղեցիէն ելանելով շնորհ ածեց առաջնորդական վերնատանն ուր Խաչակիր և Ասպետապսակ Առաջնորդական փոխանորդէն իւր իշխանավայել արժանեաց պատուով հիւրասիրուեցաւ։ Ապա Նորին Վսեմութիւն զուարթ արտայայտութեամբ և հակիրճ բանիւ ցոյց տալով պարսկահպատակ Հայոց գաւառաւոր հաւատարմութիւնն և ծառայութիւնն որ առ Պարսկական գահն, յաւելցուց և այս խօսքն թէ իւր սիրելի հայր Վեհափառ Շահն, առաւել սէր և շնորհ ունի առ իւր հպատակ հայերը. Շա՛տ գո՛հ է, ասաց, ձեզանից եւ իւր ուղեւորութիւնն յեւրոպա, որպէս բոլոր հպատակաց նոյնպէս և Հայոց հանդստութեան և խաղաղակեցութեան համար է. առ այս Արժ. փոխանորդ Հայրն իւր Թարգմանի միջոցաւ սրտագին շնորհակալութիւն անելով բարեմաղթութիւն արաւ վասն երկար կենաց Վեհ. Շահին, Նորա որդւոց և Պարսից գահին հաստատութեան և փառաւորութեան համար։

Վսեմ. Արքայորդին բարեհաճեցաւ «Ազգային կեդրոնական դպրոցն» եւս այցելել։ Դպրոցի դրան մօտ կառուցուած էր նոճեայ Թարմ ոստերով մի գեղեցիկ բարձր կամար որոյ վերայ պարսկական երկուքին մեծ դրօշակներ կը ծածանէին, որպէս և մի մեծ դրօշակ դպրոցի սրահի բարձրաձեղուն ճակատի վերայ։ Ներքին հոյակապաշէն դահլիճն իբր հանդիսավայր հիւրընկալութեան փառաւորապէս յարդարուած էր Շահի ու Արքայորդւոյ պատկերներով, դպրոցական արդուզարդով, և իշխանավայել շքով ըստ պարսկական ոճոյ։ Դպրոցի տնօրէն Պ. Կարապետ Ս. Նահապետեան հոգաբարձու անդամոց հետ դիմաւորելով Արքայորդւոյն յարգանօք ընկալան զնա ի դպրոցն աշակերտաց երգեցողութեամբ բարի գալուստ մաղթելով։ Աւետում Տ. Պօղեան առաջադաս աշակերտներից մին ընթերցաւ մի պարսկերէն ներբող Վեհ. Շահի հայ հպատակասիրութեան հոգին և կեդր. դպրոցի դրամական բարերարութիւնն իմաստ առնելով որ թէ՛ առ Ջուղայեցիս և թէ առ այլ տեղւոյ պարսկաբնակ հայերն և դպրոցներն։ Արքայորդին շատ հաւանելով նորա ընթերցման մաքուր և գեղեցիկ առոգանութիւնն, որ արդիւնք է դպրոցի յառաջադիմութեան, վասն քաջալերութեան պարգեւեց նորան մի ատլասէ բաճկոնակ (Թրմայ սարդարի)։ Հետզհետէ երգուեցան զանազան քաղցր երգեր։ Յետոյ շրջելով աշակերտաց մօտէն՝ որք դաս առ դաս կանգնած էին ուսուցչաց մօտ, գովեստից խօսքեր ուղղեց ամենին, հարցանելով հոգաբարձուաց թէ՝ արդեօ՞ք գաղղիերէն լեզուի ուսումն եւս կը դասախօսուի՞ անդ Թողեալ զանգլիերէնն եւ. որ շատ անհրաժեշտ է, և երբ բացասական պատասխան գտաւ մի և նոյն ժամանակ և յոյս, դարձեալ յորդորեց, որ սկսեն այսուհետ անգլիերէնի հետ զայն եւս աւանդել, և դէմքն դարձնելով առ իւր պաշտօնականներն արտասանեց սոյն նշանաւոր խօսքերն. «Սոյն հայ մանուկներից, ասաց, եթէ լաւ դաստիարակուելով ուսում գտանեն անշուշտ Միրզայ Մելքոնեանի և նորա նմանեաց պէս տաղանդաւորք և շատ գիտնականք պէտք է յառաջանան և ծառայեն մեր երկրին և տէրութեան» և բոլորեքեան երկրորդեցին «Այո՛ այո՛ Վսեմափայլ իշխան». ի վերջոյ իւր դիւանադպրէն գրիչ և Թուղթ առնլով, իւր ձեռամբ իսկ գրեց մի քանի տող որոյ իմաստ է Իւր սիրակամ բարձր հաճութիւնը միշտ յարգանս ընծայելոյ Նորին Արեգակնափայլ Շահի դրամական մշտնջենաւոր շնորհացն և այն արքունական հրովարտակին որ ի Նորոյ ի Նորին Վեհափառութենէն ապահովուած է դըպրոցի հաստատութեան համար. ուստի հաւաստի կացոյց իւր հովանաւորութեամբ հսկելոյ ամ ըստ ամէ անյապաղ իրագործման ի դիւրութիւն դպրոցին, և ի դիպի չզլանալ նա և յինքենէ. հրամայեց եւս որ նոյն շնորհագիծ գրութիւնն շրջանակ ձգուելով պահուի կեդրոնական դպրոցի սրահում։ Պատ. Հոգաբարձութեան ի սրտէ շնորհակալութիւնն ընդունելով՝ մեկնեցաւ։ Հայ կաթոլիկաց վանաց եւս այցելութիւն տալով նոցա դպրոցի գաղղիերէնի ուսուցիչ Պ. Թադէոս Խաչկեանին, (որ տասնեօթնամեայ մի պատանի է և ի Թեհրան կաթոլիկաց դպրոցումն է ուսած գաղղիերէնն, պարգեւեց մի Թրմայ սարդարի (1)։ Բողոքականաց Պատ. Միսիոնարին եւս՝ որոյ տունն, դպրոցն և հիւանդանոցն այցելելով պատուեց սիրակամ և ապա վերադարձաւ ի քաղաքն։

ԳԷՈՐԳ Կ. Մ. ՋՕՀՐԱՊԵԱՆՑ

ՍԱՐԱՃԵԱՆ ՀԱՅՐՍՈՒՐԲՆ Ի ՊՕՍԹԸՆ

2 Սեպտ. 1889

Ամերիկայի հայ գաղթականութեան Պօսթօն քաղաքի ճիւղն իւր ազգասիրութեան և կրօնասիրութեան յաղթանակը տարաւ երեկուան կիրակի օրը։ Սոյն գաղթականութեան պատուարժան ազգայնոց ոմանց փափաքանաց համեմատ և ըստ մանաւոր հրաւէրի քաղաքս եկաւ մեր Արժ. քարոզիչ հայրը Թուականէս երեք օր առաջ հոգեւորապէս մխիթարել մեր պանդուխտ ազգայինները որոց մեծ մասն ուխտասն երկար տարիներէ ի վեր եկեղեցական խորհուրդներէ, կրօնական մխիթարութիւններէ զուրկ մնացած ի զուր կը փնտռէին ներքին զգացմանց այն լռումն զոր մեր եկեղեցին միայն գիտէ տալ իւր զաւակաց։ Պօսթոնի ազգայինք, յատուկ մանաժողով մը կազմած էին Առաջնորդ հայրն ընդունել կերակրել և պատսպարելու համար, նաև փառաւոր սրահ մը վարձած էին սուրբ Պատարագի խորհուրդը կատարելու համար։ Վարդապետ հայր սուրբն երբ քաղաքիս երկաթուղւոյ կայարանն հասաւ՝ տիարք Յակոբ Ալեօնեան՝ Օսկան Աթէշճեան՝ Վրդանէս Տէմիրճօղլեան և Կիրակոս Հաճինեան, յանուն պօսթոնաբնակ հայոց բարի գալուստ մաղթելով փառաւոր կառքի մը մէջ բազմեցուցին զինքն և ուղղակի տարին քաղաքիս առաջնակարգ պանդոկներէ [illegible] կոչուած օթեւանն որուն հոյակապ շէնքի ամենէ զարդարուն սենեակներէ միոյն մէջ հանգստացուցին։ Պօսթոնի հայ գաղթականութեան ամենէ պատուաւոր դասի պատկանող ազգայնոց մեծ մասն անձամբ այցելեցին և իրենց որդիական յարգանքները մատուցին Առաջնորդ Հօր սոյն պանդոկին մէջ ուր ընկերական այլ և այլ խնդրոց վերայ տեսակցութիւնք և խորհրդակցութիւնք տեղի ունեցան ի մեծ մխիթարութիւն ցարդ անմխիթար մնացած ազգայնոց։ Տեղական լրագրաց լրաբերք իրենց սովորական մեղուաջան գործունէութեամբ՝ անմիջապէս տեսակցիլ փութացին և ծանուցին ժողովրդեան հայ վարդապետի մը գալուստը ևն։ Կիրակի առաւօտ եւրոպական ժամը 9ին սկսաւ ժամերգութիւնն՝ աջակցութեամբ Տիար Գառնիկ Էքսէրճեանի՝ քաղաքիս համբաւաւոր խմբավարի պատկերահանին՝ իբրեւ սարկաւագ, և որուն օգնականի պաշտօնը կը կատարէր տիար Յակոբ Ալեօնեան, Կ. Պոլսեցի վաճառականական գործակատարն, որ առեւտրական գործերով քաղաքս կը գտնուի այժմ։ Դպրութեան և ձայներգութեան պաշտօնը կը կատարէին տիարք Վրդանէս Տէմիրճօղլեան, Երուանդ Բաղտասարեան, Ճանիկ Պետրոսեան, Կարապետ Պետրոսեան, Մերկէլ Նաալբեան և փոքրիկ տղայ մը որուն անունն իմանալ անկարելի եղաւ մեզ։ 150ի չափ բազմութիւն մը ներկայ էր որոց մէկ մասը տիկնայք և օրիորդք. ժողովրդեան մէկ երրորդը բնիկ ամերիկացիք և իրենց տիկնայք։ Ութ յոյն բարեկամներ եւս իրենց ներկայութեամբ պատուած էին հայոց սոյն կրօնական անդրանիկ ժամերգութիւնն։ Պօսթոն քաղաքի առաջնակարգ լրագիրներէ Հէրըլտ և Կլօպ և Ճըրնըլ երեքն ալ լրաբերներ յատկացուցած էին ժամերգութեան սկիզբէն ցաւարտումն ներկայ գտնուելով ամէն ինչ սղագրել։ Կլօպ լրագրի լրաբերն իռլանտացի բարեհամբոյր տիկին մ'էր, որուն աջ կողմը բազմեցաւ Ուսթըրի կաճառի ատենապետն իւր աջ կողմն ունենալով նաեւ Հէրըլտի լրաբերն որոց երկուքին ալ հարցմանց կը պատասխանէր կարելի եղածին չափ ճշդութեամբ։ Լրաբերաց հարցումներն՝ Հայոց քրիստոնէութիւնն ընդունած Թուականէն սկսեալ մինչեւ այս օրեր Սարաճեան Հօր գալուստը կը հասնէին, հարցումներ որոց բոլորին գոհացուցիչ պատասխաններ տալ մարդկային կարողութենէ վեր է, մանաւանդ օտար լեզուով և եկեղեցական ժամերգութեան միջոցին։ Հէրըլտ լրագրի լրաբերն ոչ թէ միայն կը սղագրէր բոլոր պատասխաններն և տեղի ունեցած հանդէսի մանրամասնութիւններն այլ և ժամանակ գտաւ քարոզիչ Հօր պատկերը գծել մատիտով որ հաւանաբար իւր լրագրոյն մէջ պիտի տպուի մօտ օրերս։

Այս օրուան Թուականաւ հրատարակեալ լրագիրներ խիստ գոհացուցիչ նկարագրութիւն մը հրատարակած են երեկուան տեղի ունեցած հանդէսի վրայօք։ Եկեղեցւոյն մէջ ըստ մեր նախնի սովորութեան պնակ շրջագայեցինք, որմէ 9 տօլար 61 սէնթ արդիւնք գոյացաւ. ասկէ զատ քաղաքաւոր ոմանք յատուկ ժամուցներ տուին պատարագիչ Սուրբ Հօր։ Նիկոմիդիայի հայ տիկին մը ժամուց վճարելէ զատ փոնջ մը պատուական ծաղիկ եւս նուիրեց, «Հայր սուրբ՝ հայու ծաղիկ է» ըսելով։

Մեր առաջնորդ հայր սուրբն Պօսթօն քաղաքը գտնուած միջոցին իւր ճաշը եւս [illegible] պանդոկի հիւրանոցի սեղանատունը պիտի ընէր և կ'ընէր իսկ, այլ քաղաքիս ազգայիններէ տիարք Յովսէփ Գրիգորեան և Պետրոսեան Յովհաննէս իրենց շաքարեղէնաց ընդարձակ գործարանին մէջ քանի քանի անգամ իրենց սովորական ազգասիրութեամբ հիւրընկալելով Սարաճեան հայրն և այլ հիւրեր՝ Թուրքաստանի խոհական ճաշակաւ հացկերոյթներ տուին որոց յիշատակներն անջնջելի պիտի մնայ մեր ամենուս սրտերուն մէջ։ Հոս կը պարզուէին բաժակներ վասն յառաջդիմութեան ազգիս և պայծառութեան եկեղեցւոյն, յաջողութիւն այն սրբազան գործոյն զոր Սարաճեան հայր կոչուեցաւ հիմնել, և որուն իւրաքանչիւր քայլ ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ ոչ թէ միայն ազգայնոց մերոց այլ և օտարաց և բնիկ տարրի խաղուն մասին։ Քաղաքիս մէջ երկու երեք օրերէ ի վեր բազմաթիւ անձինքներէ լսեցի ինչ որ Թղթակցիդ կարծիքն եղած է միշտ թէ՝ Միացեալ Նահանգաց մէջ Հայաստանեայց եկեղեցին մեծ ապագայ մը ունի և պիտի ունենայ. հռովմէականութեան եւ բողոքականութեան յարելով օտարացած անձանց հարիւրապատիկն հաւատացեալներ պիտի փարին մեր սուրբ և անարատ եկեղեցւոյն այս երկրին մէջ եթէ գիտնանք առիթէն օգտիլ, հիմնելով եկեղեցի մը՝ ծանուցանելով մեր եկեղեցւոյն ռամկավարական դրութիւնն՝ ներողամտութեան ոգին եւ իւր պահպանողական յամառ ուղղութեամբ։ Բըն ամէն կերպ հալածանաց մէջէ անցնելէ վերջ իսկ՝ առաքելոց ձեռօք հիմնեալ քրիստոնէական անդրանիկ եկեղեցին սպահած ըլլալնիս հռչակելով։ Երեկուան եկեղեցական հանդէսին մէջ քանիներ ցաւ յայտնեցին երբ տեղեկացան թէ Սարաճեան հայր սուրբն ոչ թէ Պօսթօն՝ այլ Ուսթըր պիտի ընէ իւր կեդրոնն. «ուրեմն մեք ո՞ւր դիմելու ենք եթէ փափաքինք գաւանիլ ձեր եկեղեցին» կը հարցնէր ինձ երիտասարդ մը։ Ուրիշ մը կ'ըսէր. «Հայաստանեայց եկեղեցւոյ վարդապետութեանց անգլիերէնն եթէ ունիք տուէք ինձ օրինակ մը, որովհետեւ կը հաւատամ թէ պիտի սիրեմ եւ այս եկեղեցին որ ազատ է»։

Պօսթոնի մէջ եղած սոյն եկեղեցական հանդէս որ բոլորովին շուքի մէջ Թողուց ցարդ Ուսթըրի մէջ եղածներն՝ ալ աւելի կարեւորութիւն ստացաւ յաջս բնիկ ժողովրդին և հայոց երբ Սարաճեան հայր սուրբն մեկնեցաւ տունն տիար Գառնիկ Էքսէրճեանի և նորա հնգամսեայ մանկան մկրտութեան սուրբ արարողութիւնն կատարեց ի ներկայութեան վաթսունի չափ բնիկ պատուաւոր անձանց։ Տիար Գառնիկ Էքսէրճեան՝ ազգասէր եւ համակրելի երիտասարդն անգլուհիի մը հետ ամուսնացած էր Թուականէս գրեթէ երկու տարի առաջ, Եպիսկոպոսականութեան աղօթագրքի պսակադրութեամբ. այլ յորմէ հետէ տեղեկացած էր Սարաճեան Հօր գալուստը, միշտ փափաք կը յայտնէր Հայաստանեայց եկեղեցւոյ վարդապետութեանց ուղղութեամբ մկրտել իւր սիրասուն արու զաւակն. իւր առաքինի կինն իսկ որ այնչափ համակրելի է կ'ըսուի որչափ հայասէր՝ իւր ամուսնոյն և ընդհանուր հայոց հաճելի լինելու համար իւր անձն իսկ կը նուիրէր մեր ուղղափառ եկեղեցւոյն՝ առաջարկելով մկրտուիլ եթէ օրինաւոր է, խոստովանիլ եթէ հարկ է և մասնակցիլ սուրբ հաղորդութեան եթէ արժանի գտանեն զինքը, և այլն. և երբ սոցա բոլորն ալ ինքը իւր գտանած Եպիսկոպոսականութեան մէջ վայելած լինելով Հայաստանեայց եկեղեցին կ'ընդունէր զինքը ինչպէս որ է առանց որ եւ է առարկութեան, երբ կ'ըսենք տեղեկացաւ այդ քրիստոնէավայել ներողամտութեան՝ «գէթ զաւակս Թող մկրտուի ձեր եկեղեցւոյն մէջ» ըսելով սիրայօժար փափաք յայտնած էր հրաւիրել զՍարաճեան հայր իրենց գեղազուարթ ամառանոցն ուր՝ ինչպէս ըսինք՝ յոծ բազմութիւն մը ներկայ էր արարողութեանց, որմէ յետոյ փառաւոր ճաշ մը տրուեցաւ հիւրերուն՝ անմոռանալի տպաւորութիւններ Թողլով բոլոր ներկայից վրայ։ Պօսթօն Հէրըլտ լրագրի լրաբերն հոս եւս ներկայ էր ընկերակցութեամբ իւր ազնիւ կնոջ որոց ջերմ բարեմաղթութիւններն արժանի են յիշատակութեան։ Տիար Էքսէրճեան երախայի մկրտութեան մանրակրկիտ պատրաստութիւններու վերին հսկողութիւնն յանձնուած էր համեստուհի տիկին Պայծառ Այվատեանի (ամուսինն հանգուցեալ բարեյիշատակ Մատթէոս Այվատեանի,) այդ առաքինութեանց եւ բարեսրտութեանց կենդանի տիպարին որ միշտ գիտէ բարձր պահել ազգիս և եկեղեցւոյս վարկը և մխիթարութեանց իւր կարօտ վիճակին մէջ իսկ մխիթար կը հանդիսանայ հայազգի ծրագրներու որք շատ անգամ պէտք կ'ունենան նորա աջակցութեան։ Աւելորդ է ներբողել այդ համակրելի տիկնոջ բարեմասնութիւններն. բաւ է ըսել միայն թէ երբ նա է որ ձեռք կ'առնէ ուղղութեան սանձը՝ յաջողութիւնն արդէն իսկ ապահովուած է. օրհնեալ ըլլայ տիկին Այվատեան և իւր սիրասուն զաւակունք յաւէտ կեցցեն։

Սարաճեան հայր սուրբ վաղիւ կը վերադառնայ Ուսթըր ուր շաբաթ մը մնալէ վերջ կ'ուղեւորի Ռոտ Այլէնտ նահանգի մայրաքաղաքը Փրովիտէնս ուր յիսունի չափ ազգայինք կը գտնուին և կը փափաքին տեսնել իրենց հոգեւոր առաջնորդն որուն ընդունելութեան համար պատուաւոր պատրաստութիւններ տեսած են արդէն։

Փրովիտէնսի մէջ իւր ժողովուրդն հոգեւորապէս մխիթարելէ վերջ հայր սուրբը մտադիր է երթալ Նիւ Եորք և Նիւ Ճէրզի ուր տեղի հայք եւս կ'սպասեն իրեն։

Մ. Ց. ԹՕՓՃԱՆԷԼԵԱՆ

---

(1) Այդ երկու պարգեւներն գնին չորս օրից կարուած առաքուեցաւ ի Ջուղա. Թրմայշալն կամ Թրմայ սարդարին Պարսկաստանում շատ պատուաւոր մի պարգեւ է և միայն իշխանաւորաց կը տրուի կամ նոցա կը հագնին։

ԳԱՐԾԹԱԼԵԱՆ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ
Ի ՊԷՏՍ ՄԱՆԿԱՆՑ
Գին 3 ղրուշ

ԴԱՍԱԳԻՐՔ ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ
Ի ՊԷՏՍ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆԱՑ
Գին 7 ½ ղրուշ

Մայրաքաղաքիս գլխաւոր վարժարանաց մէջ քանիամեայ ուսուցիչ Գարծթալեան Երուանդ էֆէնտիի աշխատասիրած սոյն երկու Թուաբանութիւնք կրթական արդի ծրագրին համաձայն պատրաստուած են եւ Պատուարժան Ուսումն. Խորհրդէն գնահատուելով վաւերացուած եւ գլխաւոր վարժարանաց մէջ մուտ գտած են։ Հայոց ՈՒՍՈՒՄՆ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ՝ որ իւր 40 էն աւելի վարժարանաց պէտք եղած դասագրոց ընտրութեամբ այնքան խստապահանջ է, մեծապէս գնահատելով սոյն դասագրքերն ընդունած է իւր վարժարանաց մէջ եւ այս իսկ կատարեալ երաշխիք մ'է Գարծթալեան Թուաբանութեանց ընտրելագոյն մեթոտին եւ կատարելութեան։

Կը գտնուին ամէն հայ գրավաճառաց քով։ 644 10—30

ԱՍՏՂ ԲԵԹՂԷՀԷՄԻ
ՍԿԶԲՈՒՆՔ ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ
Ի ՄԱՆՈՒԿ Յ. ԳՕՉՈՒՆԵԱՆՑԷ

Մարդկութեան նախամայրն ի վեր անձուն Ջանիւք և արեամբ գանձուելով ժառանգ անհատին կենացը մէջ մԹերեալ անսահման մեծութեանց հանդիսացմանը հանդէպ, գիտական արդի մեթոտին խափանարկութիւնը նշաւակելու փորձ մ'է. կը վաճառի ի հայ գրավաճառս 5 ղրշ. կեդրոնատեղին է Խասա էֆ. խան ի Մ. Յ. Գօչունեան։ 764 3—4

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
ԱԼԻԲԱՆ ՍԱՀԱԿԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Պահճէ-Գաբու, Մաքսատան կից Թիւ 42

Պատրաստ է ամեն օր ժամը 3էն մինչեւ 10½ իրեն դիմողները ընդունիլ։

Երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը կէս օրէն վերջ ձրի կը բուժէ աղքատները։
494 14—15

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿՕՇԿԻ
Արանց, կանանց եւ տղայոց համար
ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՏԷՐ
Մ. ՄԱՐԻԱՆՕ
Ղալաթիա, Եէր ալթը ճամիի գարանթինա փողոց, Թիւ 12
և ի Պոլիս, Ֆինճանճըլար եօգուշու Թիւ 20
Արեւելեան Շուկայ.

Սոյն նորահաստատ վաճառատան մէջ յոյժ ընտիր և հաստատուն կօշիկներ սովորականէն շատ աւելի աժան գներով կը ծախուին, զորս գործածողք յոյժ գոհ պիտի մնան, ստանալով այնքան դիւրագին և լաւագոյն ապրանքներ։
756 8—15

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ ՑԷՓԻԽՕ
Տ...

Պատիւ ունինք ծանուցանել ձեզ թէ ԱՊՏՈՒԼԼԱՀ ԵՂԲԱՐՑ քով տասն և հինգ տարուան աշխատութենէ և փորձառութենէ յետոյ, Բերայի Մեծ փողոցին մէջ ի Թիւ 301 Տըմիվիլի Վաճառատան վերեւ հաստատած ենք Լուսանկարչատուն մը Ցէփիխօ անուամբ։ Այս լուսանկարչատուն արդի գիտութեան բոլոր կատարելագործութիւնները պիտի ունենայ։ Աշխատութիւնք փութով յառաջ կը տարուին եւ բացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Սեպտեմբեր 1 ին։

Լուսանկարչական արուեստին մէջ մեր երկար փորձառութիւնը, հասարակութեան մեզ շնորհելիք վստահութեան արժանի երեւելու մեր հաստատ կամքին միացած, քաջալերական ապագայ մը ցոյց կուտայ մեզ։

Ուստի չենք տարակուսիր, Տ..., թէ մեր կարողութիւնը փորձելէ յետոյ, պիտի յաճախ մեզ շնորհել ձեր յաճախորդութիւնը.

Ընդունեցէք եայլն։

ՊՕՂՈՍ ԹԱՐԽՈՒԼԵԱՆ
9—75 ԳՐԻԳՈՐ ՏԷՐ-ԱՐՍԷՆԵԱՆ
654 ԱԼԵՔՕ ԳԱՎԶԵԱՆ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ անցեալ յունվար 19/31էն սկսեալ գրաւոր հրաժարական տուած եմ ապահովագրական «Լընտըն Էշուրընս Գօբբօրէյշըն» և «Ասիքուրածիոնի ճէնէրալի» ընկերութեանց գործերէն, որոց ներկայացուցիչն է ատտ Պ. Թ. Մալթաս, և բնաւ ետ առած չեմ հրաժարականս, ըստ որում կ'զբաղիմ այժմ հրդեհի ապահովագրութեան «Լոնտոն էնտ Լանքաշյր» ընկերութեան գործերով (գրասենեակք ի Հալաճեան խան, Թիւ 25), իբր փորձագէտ և շահակից կյորդ այդ ընկերութեան։ ԹԷՈՏՈՐ ՍԴԷՖԱՆՈՒ
Կ. Պոլիս, 5 օգոստոս 89
643 12—12

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀՕՄ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՂՋԿԱՆՑ Ց'ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ

Վարժարանիս տարեկան յառաջիկայ շրջանը կը սկսի 5/17 սեպտեմբեր, 1889։ (Գիշերօթիկ աշակերտուհիք պարտին վարժարանը գտնուիլ նախընթաց երեկոյին։)

Վարժարանիս լեզուն է Անգղիերէն։ Բաց ի գիտութեանց այլ և այլ ճիւղերէն կ'աւանդուի նաեւ Թուրքերէն, Գաղղիերէն, Հայերէն, Յունարէն և Պուլկարերէն լեզուաց ուսումը։

Ուրիշ տեղեկութիւններ կարելի է ստանալ կա՛մ անձամբ վարժարանս գալով և կա՛մ թուղթ յղելով առ Միս Փաթրիք, Ամերիկեան Պայպըլ Հաուզ, Կ. Պոլիս։
641 13—15

ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՀԱՅՑ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԻԷՆՆԱՅ
Ի ՓԱՆԿԱԼԹԻ

Վարժարանիս աշակերտաց մուտքը կը բացուի Սեպտ. 19ին, դասատուութիւնք պիտի սկսին 20ին։ Աշակերտք պէտք են որոշուած օրն եկած ըլլալ։ Իսկ այն ծնողք, որ իրենց զաւակը վարժարանիս դասախօսութեան յանձնել կ'ուզեն՝ պէտք են գոնէ մինչեւ սեպտ. 17 ներկայանալ և պայմաններուն վրայ խօսիլ վարժարանիս վարչութեան հետ։

Վարժարանս կ'ընդունի գիշերօթիկ, կիսաթոշակ և արտաքին աշակերտք։

Վարժարանիս մէջ բաց ի կրթութեան հարկաւոր ուսումներէն պարտաւորեալ լեզուներն են Հայերէն, Գաղղիերէն, Տաճկերէն և Գերմաներէն։ Իսկ ուրիշ որ և իցէ լեզու և երաժշտութիւն ըստ բաղձանաց կրնայ աւանդուիլ։

Հ. ԱՆԴՐԷԱՍ ՃԷՐՄԱԿԵԱՆ
3—6 770 [illegible]

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
774 ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ 1—3

ԱՄԷԼԻ ՎԷ ՆԱԶԱՐԻ ԹԱԼԻՄԻ ԼԻՍԱՆԸ ՕՍՄԱՆԻ.— Ահմէտ Րասիմ էֆ. ի հեղինակութեամբ, 200 մեծին երեսէ բաղկացեալ. գին 6 ղրշ։

—ԽԱԶԻՆԷԻ ՄԷՔԵԱԹԻՊ, Խաւա ՄԻՒՔԷՄՄԷԼ ՄԻՒՆՇԱԱԹ.— Մուսթաֆա Րէշիտ և Ահմէտ Րասիմ էֆէնտիներու հեղինակութեամբ, 306 էջէ բաղկացեալ գին 15 ղրշ. փառակազմ 20 ղրշ։

—ՔԻՒՉԻՒՔ ԹԱՐԻԽԸ ՕՍՄԱՆԻ.— Ահմէտ Րասիմ էֆ. ի հեղինակութեամբ, Ա. տարի, 40 էջ։

—ԵԷՆԻ ՈՒՍՈՒԼ ՍԱՐՖԸ ՖԱՐՍԻ.— Ահմէտ Րասիմ էֆ. ի հեղինակութեամբ. 68 էջ. երկու ղրշ։

—ԱՌԱՔԵԼ ՔԻԹԱՊԽԱՆԷՍԻ ԽՍԱՄԻՒ ՔԻՒԹՈՒՊՈՒ.— Ընտիր ցուցակ մը Առաքելեան Գրատան գրեանց և հրատարակութեանց. երկու տետրակ։ Ձրի կը տրուի։

ԻԼԱՆ
ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

Ծումա վէ բազարտան մաադա կիւնլէրտէ իշպու էյլիւլիւն եէտինճի կիւնինտէն իթիպարէն սապահլարը սաաթ տէօրտէ չարիէք գալարագ Վանիքէօյի իսքէլէսինտէն պիր վաբօր հարաքէթլէ Չէնկէլքէօյի, Պէյլէրպէյի, Գուզկունճուգ վէ Պէշիքթաշ իսքէլէլէրինէ ուղրայարագ քէօբրիւյէ կէլէճէկի իլան օլունուր։ 457 1—3

ԻԼԱՆ
ՇԷՀՐ ԷՄԱՆԷԹԻ

Գարթալ գազասը տախիլինտէ Մալթէբէ գարիյէսինտէ պիր թարաֆը Թիւճարտան Սէվաստաքօ ծօրճի վէ պիր թարաֆը ծօրճի Բանա վէ տիկէր թարաֆը Սապանճա Թարիգի իլէ մահտուտ իքի օտա վէ իքի սոֆա վէ պիր մաթպախ իլէ պիր մըգտար պաղչէյի միւշթէմիլ մանզիլ պիր պապ խանէ չէրայիլմէ մայիլտ իլէ վէ չէհրի Թէմմուզըն 26ընճը կիւնինտէն իթիպարէն 61 կիւն միւտտէթլէ մահալլի հիւքիւմէթինճէ միւզայէտէյէ չըգարըլմըշ օլմաղլա Թալիպ օլանլարըն Թէմինաթ ագճէլէրի իլէ պէրապէր մահալլինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։
4 եյլուլ 305 783

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Սաթըլմագ իւզրէ միւզայէտէյէ գօնուլան իքի պին քիլօ գալըն քէփէկին պէհէր քըյէսի տօգուզ փարայա Թալիպի ճըգմըշ իսէ տէ օլ-լուլը բուլինին օն իւչինճի չարշէնպէհ կիւնի գարարը գաթիի վէրիլէճէկինտէն իշթիրաքա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ գալէմինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
Նօ. 3 808
5 եյլուլ 1889 1—3

ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ՎԻԵՆՆԱ
II Կլօթէնկա 22

Օ ԳՐՈՒԱՍՈՆ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ՎԻԵՆՆԱ
II Կլօթէնկա 22

94, Նիւքսէք Գալտըրըմ, Վօյվօտայի դիմաց, 94

Այժմ [illegible] կարելի է հագուստ գնել Օ Գրուասոնէն.

Արանց և մանկանց համար ունեցած հագուստներուն ահագին մԹերքը ձեռքէ հանելու համար, Օ Գրուասոն վաճառատունը որոշած է վերստին զեղչել իր գներն, և այս զեղչումներուն ծայրայեղութիւնն է.

	Ֆրանք
Ռըտէնկոտ գոմփլէ գծաւոր կամ Փասոնէ, ամբողջ բուրդ,	50
Շըվիոտէ բաճկոն, մէջը մետաքս, ամբողջ բուրդ, վայելուչ ձեւ	28
Ամբողջ ձեռք հագուստ, շըվիոտէ կամ գազմիրէ բրդեայ վերարկու	25
Պոնժուռ գոմփլիմ գծաւոր, գունաւոր կամ Փասոնէ	45
Պոնժուռ գոմփլիմ գազմիր, լաւ կարուածք և կտրուածք	30
Ահագին մԹերք բանդալոններու, սկսեալ 8 ֆրանքէն	
Տղայոց համար զգեստ, սկսեալ 7 Ֆրանքէն	(24)

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

„ՖԻՆԻՔՍ„

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետեարք Անգղիոյ ամենահարուստ և համրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 31

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ ... ուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ... բագրելոցս, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ... հովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒՍԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս

Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերև։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1888	» 4,817,262
Տարեկան հասոյթ » » »	» 10,069,700

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՌԱՆՔՕՕԹՈՒԱՋ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000	Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Յուսկիւտուլս խան. 36

ԾԱՆՕԹ.—Տեարք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ դրամատեարք, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամեն վնաս, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութեն

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Տաիրէի լէվազըմաթա մահֆուզ օլան նիւմունէսինէ թէվֆիգան հիւզ պին արշունը ճէտիտ լաճիվէրտ նէֆէր չուգասը միւպայեա օլընմագ իւզրէ իթմամընա թալիպ օլանլարըն մինագասայի ալէնիյէսի էյլուլըն ալթընճը չարշէնպիհ կիւնի իճրա օլընաճաղընտան վէ փիաթը տաիրէնին իչինէ կիրէպիլիր տէրէճէյէ թէնզիլիւլ իտէճէք օլուրսա հէմմի մէզքիւրտէ գարարտատէսի քէշիտէ գըլընաճագ վէ իթմամընա թալիպ օլանլարըն պուսուրէթտէ գարարտատէսի քէշիտէ օլունուրսա՝ էրթէսի կիւն սաաթ տօգուզ պուչուգտա գատար հիւզտէ պէշ թէմինաթի գաթիյէ գըլընաճագ վէ մէզքիւր սաաթտա իհալէի գաթիյէսի իճրա օլընաճաղընտան՝ օլ վէճհլէ թէմինաթըլա թալիպ օլանլարըն հէմմի մէզքիւրտէ մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլընուր։

3 Էյլուլ 1889	807
Նօ. 2	2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նէրլի իմալի վաքէթա գըյնէի ճէտիտ իւչ պին, պէհէր գըյնէի ճէտիտի օն պէշ ղրուշա.

Պօղ ըէնկլի բուսիա ապասը արշունը ճէտիտ իքի պին պէշ հիւզ, պէհէր արշունը ճէտիտի հիրմի ղրուշա.

Թէրփօշլըք աստըրագան արշունը ճէտիտ ալթը հիւզ, պէհէր արշունը ճէտիտի հիրմի սէքիզ ղրուշա.

Նիզամիէ անպարլարը իչուն միւպայեա օլընաճագ պալատէ մուրագգամ իւչ գալէմ էշեա փիաթը մուրագգամլէրիլէ թալիպի հօհտէսինտէ օլուպ պուլուլըն պէշինճի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասալարը իճրա օլընարագ մէզքիւր կիւնինէ գարարը գաթիյի վիրիլէճէկլէրինտէն իթմամընա վէ ալթընճը կիւնի հիւզտէ պէշ թէմինաթլարը բաղիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

2 Էյլուլ 305	806
Նօ. 1	3—3

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ, ԵԿԱՄՏԻՑ ԵՒ ՕԺՏԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԻԷՆՆԱ

Գործողութիւնք 1889 Յունվար ամսուն

Այս ամսուան մէջ ստացուած եւ ստորագրուած 906 նոր մուրհակներ (բօլիս) որք կը կազմեն ապահովագրեալ դրամագլուխ, Ֆր. 5,559,255

Բաժիններու գանձումն » 1,543,300

Վճարումն մահուանց սոթիւ » 296,100

1888 դեկտ. 31ին երաշխաւորեալ հասոյթ Ֆր. 86,699,959·12

Ամբողջութիւն ապահովագրեալ գումարաց Ֆր. 408,448,921·35

Վճարեալ գումարք » 141,324,497 —

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր Գործակատարն Պ. ԼԻՈՆԷԼ ՊՈՆՏԻ

Թիւնէլի հրապարակ, տունն Մայէրի, երկրորդ յարկ. 43

Ընկերութեան անգամ ուրն է Պ. Ս. ԱՏԼԷՐ

ՄԱԳԴՕՆԻ

ԿԻՍՀԻՒՊԼԸՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

Կալաքարային թթուուտ աղբիւր ամենամաքուր

ՍԵՂԱՆԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՒ ԶՈՎԱՐԱՐ ԸՄՊԵԼԻ

Հազերու, խռչափողի բորբոքմանց, ստամոքսի և աղեաց համար յանձնարարեալ։

Հայնրիխ Մագդօնի, Գարլսպատ և Վիեննա 47

ՊԼԱՆՔԱՐԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

BLANCARD

ԵՐԿԱԹԻ ԱՆԵՂԾ ԻՕՏԻՒՌՈՎ

PARIS 1858 — Ընդունուած Բարիզի բժշկական Ակադեմիայէն, Ֆրանսական պաշտօնական Ֆարմագօբէէն, եւ արտօնեալ Պետերսպուրկի Բժշկական Խորհրդէն։ — NEW-YORK 1853

Այս Դեղահատներն, որք իրար խառնած են Իօտին և Երկաթին յատկութիւնները, մանաւանդ կը յարմարին այն բազմազան խոցերուն որ յառաջ կուգան խոյլային սերմէն (ուռեցք, պալար ևն), հիւանդութիւնք որոց դէմ անկարող են պարզ երկաթախառն ջուրերը, Դեղնութենէն, Սպիտակութենէն, Դաշտանի հիւանդութենէ, Թոքախտէ, Գաղղիական ախտէ ևն։ Վերջապէս ամենազօրաւոր դարման մ'են ստամոքսը զօրացնելու և աւշային ու տկար խառնուածները բարեփոխելու համար։

Ծան. Անմաքուր կամ խառն երկաթի իօտիւրը գրգռիչ ազդեցութիւն մ'է։ Իբր ապացոյց Պլանքարի Դեղահատներուն զտութեան և վաւերականութեան պէտք է փնտռել մեր արծաթեայ կնիքն, այս ստորագրութիւնն և Union des Fabricantsի դրոշմը։

Blancard

Դեղագործ ի Բարիզ, Rue Bonaparte 40

Զգուշանալ կեղծերէն

MALADIES NERVEUSES

CAPSULES du Docteur Clin

Lauréat de la Faculté de Médecine de Paris. — Prix Montyon.

1241

Les **Capsules du Docteur CLIN au Bromure de Camphre** s'emploient dans les **Maladies nerveuses** et du **Cerveau** et contre les **Affections** suivantes :

Asthme, Insomnie, Battements du Cœur, Hystérie, Epilepsie, Hallucinations, Etourdissements, Migraines, Affections des voies urinaires et pour calmer les excitations de toute nature.

Une Instruction détaillée accompagne chaque Flacon.

Exiger les **Véritables Capsules** *au* **Bromure de Camphre** *de* **CLIN & Cie**, de **PARIS**, *que l'on peut se procurer chez les Droguistes et Pharmaciens.*

ՖԻՒՔՕԿԼԻՍԻՆ ԿՐԷՄԻ

ԾՈՎԱՅԻՆ ՏՈՒՆԿԵՐԷ ԲԱՂԿԱՑԵԱԼ ՕՇԱՐԱԿ

Մորիւ ձկան իւղին փոխան, ազդեցիկ դեղ մըն է այս Ֆիւքօկլիսինը և այնչափ ախորժահամ է որքան միւսը նողկալի։

Ֆիւքօկլիսին Կրէմին յաջողութեամբ կը գործածուի ՏՂԱՅՈՑ պարբերական հիւանդութեանց մէջ։ 444

ԼԸ ՓԷՌՏՐԻԷԼ և ԸՆԿ. LE PERDRIEL & Co. Ի ԲԱՐԻԶ և Դեղարանաց մէջ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԸ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլեայէ և Պոլսէ միջեւ կանոնաւոր բանող

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 300 Ֆրանք
Բ. » 220 »

Ուղեւոր և բեռ ընդունուին

Նաւուղիղի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ

Մոմհանէ փողոց, Թիւ 14

371

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլ և Միջերկրական դէպ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանտոսս	4200	Սֆինքս	3000
Յեռոս	4000	Օսայրիս	3000
Օամմէլ	4000	Նեֆթիս	3000
Սէսոստրիս	3250	Բէրա	3000
Թիպըս	3250	Լոտիւս	800
Մակեդա	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սեւիլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.

Ուիթօլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

276 — 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրփուլ

Արտօնատէր Օ. ՏԷՄԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԳՆԱՑԻՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 1 Յունիս (Ն. Տ.) 1889, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46			
	Առաւօտ										Իրիկուն														
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Կ. Պոլիս	6 30	7 —	7 30	7 50	8 30	9 —	9 30	10 30	11 ...	11 30	12 ...	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 —	4 30	5 ...	5 30	6 ...	6 30	7 ...	...	...	...
Գում-գափու	6 39	7 9	7 39	8 8	8 39	9 9	9 39	10 39	11 9	11 39	12 9	1 39	2 10	2 39	3 9	4 9	4 39	5 9	5 39	6 9	6 39	7 9	...	...	...
Եէնի-գափու	6 43	7 13	7 43	...	8 43	9 13	9 43	10 43	11 13	11 43	12 13	1 43	2 14	2 43	3 13	4 13	4 43	5 13	5 43	6 13	6 45	7 13	...	...	...
Տաւշան փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 49	7 19	7 48	...	8 49	9 18	9 49	10 49	11 19	11 49	12 19	1 49	2 20	2 48	3 18	4 19	4 49	5 19	5 48	6 19	6 49	7 18	...	...	...
Եէտի-գուլէ	6 54	7 23	8 1	8 22	8 54	9 21	9 54	10 54	11 24	11 54	12 22	1 54	2 26	2 51	3 22	4 24	4 54	5 23	5 50	6 24	6 55	7 22	...	...	...
Մագրիգիւղ	7 9	7 33	8 12	8 39	9 6	...	10 5	11 6	11 37	12 5	— ...	2 5	2 38	...	3 36	4 35	5 5	5 35	...	6 38	7 6	7 35	...	...	...
Ա. Ստեֆանո	7 18	...	8 21	8 52	9 15	...	...	11 15	11 47	...	— ...	...	2 47	...	3 45	...	...	5 44	...	6 48	...	7 42	...	...	...
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	9 3	...	...	...	...	11 55	...	—	...	...	...	...	...	...	...	...	6 56	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	51	45			
	Առաւօտ									Իրիկուն															
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Քիւչիւք Չէք.	...	6 50	...	...	...	...	...	...	...	...	12 34	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 15	...	...	...	...
Ա. Ստեֆանո	6 30	7 ...	...	8 ...	8 30	...	9 30	...	11 28	...	12 43	...	...	...	3 ...	4 ...	...	...	...	6 ...	6 27	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 40	7 10	7 40	8 11	8 40	...	9 40	10 12	11 40	2 15	12 53	...	2 11	...	3 10	4 10	4 40	5 10	...	6 10	6 42	7 12	...	...	...
Եէտի-գուլէ	6 52	7 22	7 51	8 23	8 52	9 26	9 52	10 24	11 52	12 27	1 4	1 25	2 23	2 55	3 21	4 22	4 52	5 22	5 55	6 22	7 ...	7 34	...	...	...
Սամաթիա	6 56	7.26	...	8 26	8 56	9 29	9 56	10 28	11 56	12 31	1 7	1 29	2 27	2 58	3 24	4 26	4 56	5 26	5 58	6 26	...	7 38	...	...	...
Տաւշան փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի-գափու	7 2	7 32	...	8 32	9 2	9 34	10 2	10 34	12 2	12 37	1 13	1 34	2 33	3 4	3 30	4 32	5 2	5 32	6 4	6 32	...	7 44	...	...	...
Գում-գափու	7 8	7 38	7 59	8 38	9 8	9 38	10 8	10 38	12 8	12 41	1 17	1 38	2 38	3 8	3 34	4 38	5 8	5 38	6 8	6 38	7 11	7 48	...	...	...
Կ. Պոլիս	7 16	7 46	8 7	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	12 16	12 49	1 25	1 46	2 46	3 16	3 42	4 46	5 16	5 46	6 16	6 46	7 20	7 56	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն կ'ընդունուին. Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վակոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. վակոններ։ 196

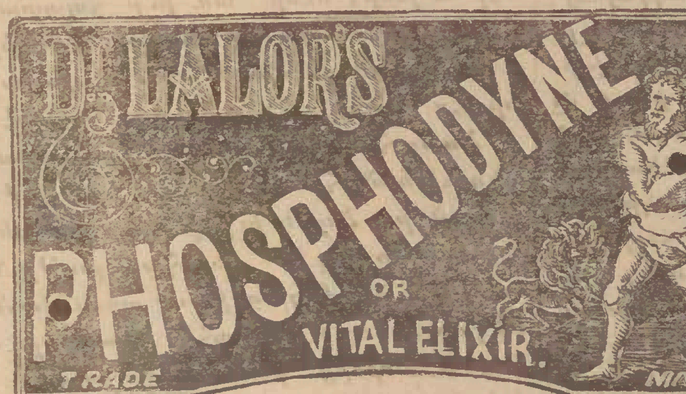

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ՈՒԺ ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ... Բ Ի — Վերջին քսան և ... տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՏ... ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ... ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ... հիւանդութիւններն, ... լուծութիւն, քնատութիւն ... ռանցանք, առնական կորո... թեան վաղահաս կորուս... առնական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամեն գործարանական խանգարումն։

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնը, ջղային եւ սրտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն եւ սպառումն, կասեցունէ կենսական ոյժերու ո եւ է կորուստ որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։

Ջղային տկարութեան եւ սասր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական է ... Մելամաղձութեան զգացումներն եւ ախտանիշք կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ ...

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'ստեղծէ, արեան մէջ ... ծանելով կենսական ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւն ... Առնական կորովը կը կենդանացունէ մարդկային ամբողջ դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին ... կու եւ առողջ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել ... թեամբ եւ գոհունակութեամբ. Ախորժահամ է, կը զտէ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր առուգութիւն կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային դրութեան եւ մտաւորական կարողութեանց նշմարելի յաւելմամբ ... կորովութեան եւ քաջորութեան զգացմամբ մը, զոր վարժութիւնն հիւանդը շատ ուշ ի վեր կորուսած էր ... ողջութիւնը վերանորոգուած է։ Ախորժակը հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղեաց պաշտօնը կանոնաւորապէս կը կատարուի։ Քունը կը լինի հանդարտ եւ կազդուրիչ։ Դէմքը կ'սկսի լեցուիլ, շրթունքը կը գունաւ... աչերը շողուն կը լինին, մորթը պայծառ եւ առողջ գոյն մը կ'առնու, մազերը ոյժ կ'ստանան։

Զգուշացէք սուտ նմանութիւններէն։ Տոքթոր Լալորի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ... մեն շիշերուն մէջ որոց բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրեն սա բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England ... փորագրուած։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերած բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով,

79 Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆ

Անգլիական ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, Պաշխալեանցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 և

ԿԵԱՆՔ, ԱՃՈՒՄՆ և ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒ.

ՄԷԼՐՕԶ

ՄԱԶԵՐՈՒ ՄԻԱԿ ՀԱՏԻԿ ՆՈՐՈԳԻՉ

Իրապէս իրենց առջի թարմ գոյնին կը դարձունէ ճերմըկած կամ գունաթափ մազերը. Կը դադրեցունէ անոնց թափելը. Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացունէ թեփը, ու մազերուն նոր կեանք, աճումն, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։

Կը վաճառուի երկու չափով՝ մեծ շիշերու մէջ։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եորք։

Կը վաճառուի Փ. և Ն. Քանչիւր եղբարց Բրիտանական դեղարանը, 433 Մեծ փողոց Բերա, Խոման Քարուանա, Ղալաթիա, Նիւսէք Քալտըրըմ 95 և 97. Քիւչիւք Եղբարց քով 77 Էմին Էօնիւ—, 51 Նէհիր ճամի և 168 Մեծ փողոց Բերայի, և Իզմ... նի քով Բերա Մեծ փողոց Թիւ 428։ 81

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՈՒԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային Թղթատարատան վրայ

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօսէններ, օժտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիաէն, Իտալիաէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրոշմով ղրկուի։

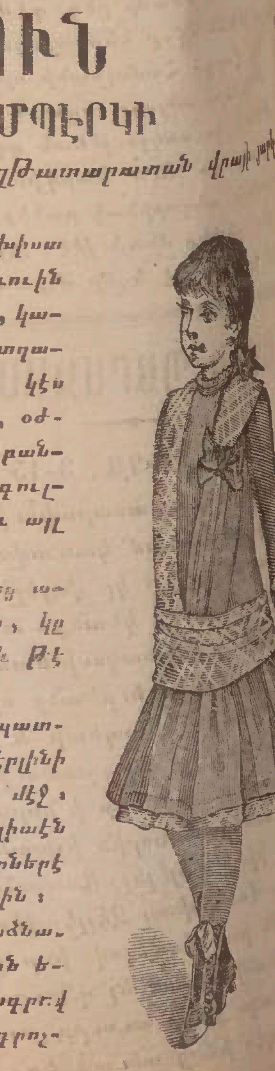

Զը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ... ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 88